

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C15

ASIA:

Ministeri Raustedt'n raportti no 60.

Tokio

12/1 1929.

LÉGATION DE FINLANDE

à TOKIO

Tammikuun 12 p. 1929.

1/320 fac. 1929		
29/I-29	10	112
RYHMÄ	UASTO	KÄÄ
5	C15	

Ulkoasiainministeriölle.

Minulla on kunnia tämän ohessa Ulkoasiainministeriölle lähettää kuudeskymmenes raporttini, johon kuuluvat kirjoitukset:

1. Tanakan hallitus, Seiyukai ja puoluesuhteet
Japanissa,
2. Kiina ja ulkovallat japanilaisissa lehdissä,
3. Nankingin lippu Mantshuriassakin.

J. J. Ramstedt

1320 h.c. D. 1329
29/2-29

Tanakan hallitus, Seiyukai ja puoluesuhteet Japanissa.

TYÖKÄ	OSASTO	ASIA
5	C 15	

Kirjoittaessani viime raportissani "puoluepelistä kruunajaisten aikana" minulla oli kunnia kertoa siitä, miten kulkulaitte toiministeri Kuhara lupaamalla jyrkempää Kiinan politiikkaa sai Isshinkai nimisen parlamenttiryhmän Seiyukain kannattajiksi, miten hän samaa lupausta tarjoten kävi Tokonamin luona Kyootossa ja miten Tokonami heti peruuttamalla Kuharan antamat tiedot vältti vaaran joutua "Kuharan rahoilla ostettujen" politikoitsijoitten joukkoon.

Raporttini lopussa lausuin, että seurauksena tästä Kuharan Seiyukaille saavuttamasta tärkeästä voitosta tulisi olemaan entistä suurempi vastenmielisyys ja boikotti Japania vastaan Kiinassa. Tämä oletaminen, joka itsestään on aivan luonnollinen, on toteutunut Japanille hyvin ikäväksi vastoinkäymiseksi. Nyt on japanilaisten tavarain boikotteeraus entistä ankarampi; boikottikomiteat takavarikoivat ja suorastaan hävitävätkin japanilaista tavaraa eri kaupungeissa Kiinassa, samalla kun satamakaupunkeihin kokoontuu varastoihin myytävää tavaraa hirmuiset määrät. Kaikki tämä tapahtuu Kiinan nykyisten viranomaisten silmien edessä? Japanin konsulien protestit eivät vaikuta mitään, kiinalaisten vastatessa, etteivät he voi asettua yleistä mielipidettä vastaan. Virallisesti Kiinan viranomaiset eivät ole asiaan sekaantuneet ollenkaan, mutta japanilaiset lehdet tietävät, että korkeimmillakin tahoilla salaa autetaan ja tuetaan boikotteerausta. Neuvotteluista ei kuulu mitään, kun Japani, esim. tullitariffikysymyksessä vaatii suostumuksensa edellytyksenä, että "likin"-tullit kokonaan poistetaan samalla kun uusi tullitariffi astuu voimaan, ja Kiina lupaa poistaa ne "lähimmäisissä tulevaisuudessa" samalla julistaen uuden tariffin astuvan voimaan jo helmikuun 1 päivänä. Kiina vaatii, että Japani ilmoittaisi viipymättä päivän, milloin Shantungista sotaväki on poissa, ja vasta tämän tiedonannon jälestä keskustellaan muista asioista.

Tätä tällaista tiedonantoa ~~XX~~ Tanakan hallitus, sisäpoliittisistakin syistä, ei voi Kiinan hallitukselle antaa. Kummallakin puolen on siis nyt kysymyksessä kunnia ja valtakunnan arvo. Näin ei päästä eteenpäin ollenkaan. Tanakan tapa aukaista solmuja on vain vienyt suurempien solmujen syntyyn. Japani ja Kiina ovat joutuneet keskenään huonompiin väleihin kuin ennen milloinkaan vuosikymmeniin ja syynä on nähtävästi pääministeri Tanakan ja Seiyukain ylenmääräinen itsekylläisyys. Kiinassa odotetaan vain, että Tanakan hallitus pian kaatuisi ja samalla loppuisi se "positiivinen" politiikka, josta paljon on ollut puhetta.

Japanilaiset sanomalehdet, erittäinkin suurlehdet Asahi, Nichi-Nichi, Hochi ja Jiji, ovat päivittäin yhä enemmän huolissaan tästä Kiinan ja Japanin välisestä "non possumus" asenteesta. Mutta voi sanoa, että nekin ovat syylliset tähän, kun julkaisivat Kuharan kerskuvat lausunnot Seiyukain voitosta jyrkemmän Kiinan politiikan avulla ja kun Kiinan politiikka siis julkisesti mainittiin sisäpoliittisten kaupantekojen esineenä. Tämä on Japanille kokonaisuudessaan ikävä ja alentava piirre. Mutta asiat Japanissa ovat tältä nykyä, ainakin lehtien kirjoituksista päätettävästi, sisäpoliittisesti ja moraalisesti joutumallaan kovin alhaiselle tasolle. Seiyukain aikana, ja pääasiassa juuri Tanakan ja Kuharan vaikutuksesta, kuten lehdet väittävät, puolue-elämä Japanissa on mennyt huimaavasti sisällistä rappiota kohti.

On turha yrittää luetella kaikki ne syytökset vallan väärinkäytöstä ja mielivallasta, joista lehdistä on mainittu, -niitä on liian paljon. Jos edes puolikaan niistä perustuu tosiasioihin, on tämäkin jo riittävä hämmästyttämään. Omituiset ovat tosiaan ne keinot ja se tapa, jolla Seiyukai maata hallitsee ja jolla se kokoo itselleen uusia liittolaisia.

Kuharan ja Isshinkain välisistä suhteista Tokion lehdet tietävät kertoa, että Kuhara on - Kuhara Mining Co:n nimellä - ruvennut rahallisesti tukemaan Isshinkain johtajan, erään Ryuzo Tanaka nimisen kaivosmiehen, kuparikaivos-asioita, josta vedetään se johtopäätös, että Kyootossa oli Kuharan ja R. Tanakan kesken puhetta, sisä- ja ulkopoliittikan ohella, myös rahakorvauksista ja liikeasioista.

Nichi-Nichi joulukuun 6 p. julkaisi erikoisselostuksen Seiyukai-puolueen toiminnasta ja voiton varmentamiskeinoista. Mainittuaan, että edellisenä päivänä Minseitön jäsen eduskunnassa hra Kazuma oli ilmoittanut eduskunnan rekistraattorille virallisesti, että hän "olujen pakosta" jättää Minseitön jäsenyyden, ja samalla Minseitön jäsenille tämän puolueen pääkortteerissa vakuuttanut, ettei hän mielipiteiltään luovu Minseitön kannasta, mutta tahtoo pysyä erillään virallisesti, lehti puhuu siitä pakosta ja painostuksesta, jota Seiyukai ei-Seiyukailaisia vastaan harjoittaa. Rahalla on päävoima ja vaikeita raha-asioita voidaan järjestyksessä vain Seiyukain puolelle siirryttäessä. Uhkauksilla ei ole enää häpeän rajaa. Uusien jäsenten voittamiseksi on Seiyukailalla oma systeeminsä. Sillä on näet virkamieskoneiston ja pankkien avulla helppo ottaa selville kunkin parlamentin jäsenen rahallista asemaa. "Ehdokkaan", jota ajatellaan voida taivuttaa Seiyukain puolelle, omaisuutta, velkoja, rahasuhteita, sukulaisuussuhteita tiedustellaan hyvin tarkkaan. Tiedustelutulokset toimitetaan pääkortteeriin ja saadaan yksityiskohtaisia menettelyohjeita. Jos ehdokasta epäilyttää julkinen siirtyminen Seiyukain puolustajaksi ja kannattajaksi, niin seiyukailaiset emissaarit kulkevat ympäri valitsijain piirissä antamassa tietoa siitä, että paikkakunnan pääkysymys, esim. rautatien saamisen, satamalaitos, maantie, valtio-avustus, y. m. paikkalaisille tärkeä asia, ei voi tulla onnellisesti ratkaistuksi, siksi että Minseito ja muut vastapuolueet aikovat nyt kaataa hallituksen ja sen budgetti-ehdotuksen, johon muuten paikkakunnan kysymyksen voidaan saada, jos nimittäin Seiyukai jättä hallituspuolueeksi. Paikkakunnalla pannaan toimeen innokas agiteeraus ja lähetetään lähetystöt edustajan luo, jotta hän vain ei asettuisi polkkitehloin Seiyukain aikeita vastaan. Näin saadaan "yleisön mielipide" muuttamaan puoluekannan siirron hyväksi ja samalla on edustajalle itselleen jo luvattu muutakin, hänelle itselleen edullista. Seiyukain emissaarit saavat palkkiota jokaisesta "käännytetystä", päävärviä 10,000 yeniä, kääntynyt voi saada likemmäs 100,000 tai sen arvosta muita etuja, ja Seiyukailalla on, kiitos Kuharan avuliaisuuden ja harrastuksen, suuret rahasumat käytettävissä, jota vastoin Minseitön kassa on tyhjä ja Minseito puolueena ei voi tarjota kannattajilleen mitään rahallisia etuja. Siitä ne johtuvat ne puolueettomien ja myöskin Minseitolaisten siirtymiset Seiyukain riveihin. - Näin kertoo Nichi-Nichi.

Chugai Shogyo, kauppiaspiirien lehti, puhuu sangen räikeästi Kuharan rahoja vastaan. Minseitön kokouksessa, sanoo tämä lehti, Minseitön johtaja Hamaguchi arvosteli ankarasti Seiyukain politiikkaa Kiinan asioissa, sen sisäisen ohjelman puutetta, j. n. e., mutta lehti olisi tahtonut kuulla ankarampia lausuntoja siitä merkillisestä ilmiöstä, rahan avulla hallit-

semisäta, joka on tullut tavalliseksi viime aikoina. On julkinen salaisuus ympäri maata, että politikoitsijat tätä nykyä vaihtavat mielipiteensä ja puoluekantansa rahasta ja että lahjomiset ovat käyneet aivan tavalliseksi asiaksi. Sellainen arvossa pidetty ja rehellinen luonne kuin on Hamaguchi on oikea mies puhumalla ankarasti tätäkin vastaan ja hänen olisi pitänyt painavammin ja enimmäin kaikista kohdistaa puheensa tähän asiaan. Hänen tehtävänkään on omillekin puoluelaisille varettavasti puhua asiasta, koska juuri Minseitollakin on heikkoja miehiä. Tällaista rahalla hallitsemista ei voi sietää, sanoo Chugō Shogyō.

Seiyukain puolueelle lankee ikävä musta varje myös Tokyon kaupunginvaltuuston skandaalijutuissa. - Valtuustossa oli Seiyukai ennen vähemmistössä, mutta Tanakan aikana oli ensimmäisiä toimenpiteitä eroittaa kaupungin päällikkydestä Nishikubo ja panna sijaan hra Ichiki. On selvinnyt että agiteeraus Nishikuboa vastaan oli järjestetty rahojen avulla ja siihen käytetty yli 100,000 yeniä, jotka sittemmin otettiin takaisin kaupungin varoista. Lahjomista valtuuston jäsenten kesken on harjoitettu niin, että lopuksi mitään asiaa ei saatu ajetuksi ilman lahjuksia, sanotaan. Suurimmat lahjusten vuoksi kuuluisiksi tulleet asiat koskivat kaupungin muutamien katujen leventämisestä, Nihonbashin kalakauppiain myyntipaikkain siirtämisestä, Keio sähköraitioyhtiön toimilupaa, j. n. e. Prokuraattorit ja Tokion tuomioistuimet ovat tarttuneet asioihin ja kaupungin 88:sta valtuutusta nyt 30 istuvat vangittuina, jota paitsi vielä ehkä tulee vangitsemissa. Kaupungin suurskandaali, valtuuston jäsenten vangitseminen ja sitä nyt lopuksi seurannut valtuuston hajoittaminen sisäministerin erityisellä määräyksellä, luetaan lehdissä Seiyukain ansiolistaan, koska seiyukailaiset ovat yleensä olleet joko ostajina tai rahojen hankkijoina ja minseitolaiset ostettuina. Valtuustossakin oli tapahtunut useita minseitolaisten siirtoja Seiyukain puolelle, niin että Seiyukaila oli enemmistö, ennen kuin koko valtuusto nyt lakkasi. Uudet vaalit tulevat helmikuussa ja Ichiki, kaupungin päällikkö, istuu paikallaan toistaiseksi, sanomalehtien kirjoituksista mitään huolimatta.

Nämä ylläolevat poiminat riittänevät antamaan kuvan siitä moraalista, jolla nyt Japanissa ollaan ja josta, kuten selviää, syytetään Seiyukain vallanhimoa.

Mitä tulee eduskuntaan ja puolueitten voimasuhteisiin siellä, mikäli niitä voi arvostella näin ennen eduskunnan istuntoja - ne alkavat tammikuun 20 päivänä -, niin Seiyukaila on nyt alahuoneessa takanaan enemmistö. Alahuoneessa on suhde seuraava:

Seiyukai	221	, hallituspuolue,
Minseite	177	, vastustuspuolue,
Shinto	30	, hakee liittoa Seiyukain kanssa,
Isshinkai	7	, liitossa Seiyukain kanssa,
Meiseikai	3	, kannattaa Minseiteä,
"Businessmen"	3	, luultavasti Seiyukain puolelle,
Kakushinclub	1	, liikepöytä Minseiteä,
Proletareja	8	, vastustaa Seiyukaita ja Minseiteä,
Riippumattomia	11	, puoluekanta epävarma.

Ylähuoneessa on, paitsi prinssien ja markiisien etuoikeutettua ryhmää, seuraava ryhmittäys:

Kenkyukai	149,
Koseikai	67,
Koyu-club	41,
Dowa-kai	39.

Ylähuoneen puolueista hallituksella näkyy olevan suurin huoli Kenkyukaista, joka ollee Tanakan Kiinan politiikkaa ja hallitustapaa vastustavalla kannalla. Siksi on näinä päivinä pääministeri itse, ja myös muut ministerit, m. m. rahaministeri Mitsuchi, kutsunut yksityisiin kokouksiin Kenkyukain jäsenet kuuntelemaan esityksiä hallituksen ohjelmasta ja eduskunnalle jätettävistä asioista. Lehdet väittävät, että hallituksen taholta tehdään nyt kaikki voitavat Kenkyukain suostuttamiseksi hallituksen puolelle. Sanotaan, että hallitus nyt pelkää ylähuonetta enemmän kuin asemaansa alahuoneen edessä.

Alahuoneessa on hallituksella vankempi asema nyt kuin oli heti vaalien jälkeen, milloin Seiyukailla oli 219 ja Minseitolla 218 jäsentä. Nyt on Minseito menettänyt jäseniään, joita oli eduskuntaan valittu minseitolaisina, siksi paljon, että jäljellä on vain 177 ja niistäkin ehkä vielä jokunen kääntyy voittoa puolelle. Suurin tappio Minseitolle syntyi sen toisen varajohtajan, entisen sisäministerin Takejire Tokonamin, erotessa kannattajiensa kanssa omaksi puolueeksi, joka nyt käy "Shinton" eli "uuden puolueen" nimellä. Tokonami oli alkuun Seiyukailainen, erosi siitä ja perusti Seiyuhonton, liittyi sitten ennen vaaleja Kenseikain kanssa Minseito-nimiseen uuteen puolueeseen ja erosi viime istuntokauden jälkeen ystävineen Shinto puolueen johtajaksi. Hänen alituisten siirtojensa takia hänen lehdet nimittävät "kkipijäksi", seikkailijaksi ja kahden tuolin istujaksi, jonka kannasta on mahdoton tehdä mitään laskelmia. Arvellaan hänen pyrkivän pääministeriksi, koska Tanaka populäärisuuden puutteessa on ennen pitkää pakoitettu siirtämään valian jollekin muulle ja tuskinpa suostuu luovuttamaan ohjaket Minseitolle. Toiset väittävät, että Tokonami kärkeä Seiyukain johtajan paikkaa, toiset, että hän hankkii kannatusta sivultapäin yhtyäkseen sitten Minseitoon ja pakoittaa sen johtajia oman tahonsa alle. Tokonami on ollut viime aikoina kahdenkäsissä neuvotteluissa Tanakan kanssa ja on ehkä ollut puhetta juuri Tanakan tukemisesta eduskunnassa, jossa tapauksessa Seiyukailla olisi sivan varma enemmistö puolellaan ja Tanakan hallitus tulisi jatkumaan. Tokonami kävi joulukuussa Kiinassa, kaksi viikkoa kestäneellä retkellä tutustumassa tilanteeseen siellä. Kiinan ministeri Tokiossa, joka valmisteli Nankingin hallitusmiehiä ottamaan hra Tokonamia mahdollisimman suuremmoisella tavalla vastaan Kiinan ystävänsä ja Tanakan vastustajana, on minulle kertonut Tokonamin vakuuttaneen, ettei hän hyväksy Tanakan menettelytapoja eikä myös suostu kannattamaan Tanakaa eduskunnassa. Mutta sanomalehdet kertovat Tanakan ajattelevan Tokonamia ulkoasiainministeriksi ja Tokonamin kannan olevan Tanakan määrättävissä, sillä Tokonami tahtoo päästä mahdollisimman pian ministeriksi ehdoilla millä hyvänsä.

Minseito tulee eduskunnassa esittämään Tanakaa ja Seiyukaita vastaan pitkän sarjan syytöksiä ja vaatimaan epäluottamuslausetta nykyiselle hallitukselle. Mutta on epävarmaa, voiko se epäluottamuslauseensa puolelle saada enemmistössä, kun Shinton kanta on niin arvoituksellinen ja kun muutamat villit ja kaikki proletaarit eivät näy tahtovan antaa kannatustaan Minseitollekaan.

Tokiassa, tammikuun 11 p.1929.

Kiina ja ulkovaltat japanilaisissa lehdissä.

Siinä, mitä Japanin sanomalehdissä tällä nykyä kirjoitetaan ulkovaltojen suhteista Kiinan kansalliseen hallitukseen, on yhteisenä tunnustuksena tyytymättömyys. Tämä tyytymättömyys kohdistuu erittäin ankerasti Japanin omaan politiikkaan, sellaisena, jota on ajanut Tanakan hallitus saamatta mitään Japanille tärkeitä kysymyksiä ratkaistuksi ja vain saattaen Japania sekä poliittisesti että taloudellisesti Kiinassa vaikeaan asemaan. Niissä piireissä, missä Tanakan hallituksella on kannatusta, ollaan kovin tyytymättömiä ja moititaan ulkovaltoja kiirehtimisestä väliensä järjestyksessä Nankingin hallituksen kanssa - ennen Japania ja Japanin merkityksestä lainkaan piittaamatta.

Joulukuun 19 p. Englannin hallituksen puolesta ministeri Lampsen allekirjoitti Nankingissa tariffisopimuksen Kiinan kanssa ja samassa tilaisuudessa hän myös jätti ministerikredentiaalin ulkoministeri Tri Wangille, joten siis siitä päivästä asti Englannin hallitus on virallisesti tunnustanut Nankingin hallituksen. Tämä tapahtuma tahdotaan tällä selittää vain muodollisuudeksi ja kohteliaisuudeksi, mutta se on joka tapauksessa Japanille erittäin epämiellyttävä asia, koska tällä oli oltu viimeiseen asti vakuutettuja siitä, että Englanti ei kiirehtisi ennen Japania eikä missään tapauksessa jättäisi asiasta etukäteen Japanille ilmoittamatta.

Nankingin hallituksen tunnusti ensimmäisenä Saksa tehdessään sen kanssa uuden sopimuksen. Toisena tuli Yhdysvallat hyväksyessään tullitariffisopimuksen. Englanti alkoi neuvottelunsa kysymyksestä Nankingin mellakkain vahinkojen korvaamisesta ja eteni siitä muuhin kysymyksiin, julkisesti ilmoittaen vain sivullisille, että

valmistavat keskustelut sujuivat hyvin. Samalla aikaa Italia, Belgia, Norja ja Portugal asettuivat Nankingin hallituksen kanssa yhteyteen ja näistä ovat kolme, nim. Italia, Belgia ja Norja, jo allekirjoittaneet tullitariffisopimukset Kiinan kanssa. Samana päivänä, jolloin Englannin ministeri Lampson jätti valtakirjansa ja allekirjoitti sopimuksen, allekirjoittivat samantapaiset sopimukset myös Hollannin ja Portugalin edustajat. Englannin esimerkki tietää nyt Japanille, että rintama on rikottu, varovaisuus ja pidättyväisyys Nankingin nähdessä hävinnyt ja vain Japani jäänyt viimeiseen asti Nankingin hallitukselle vihamielisyyttä osoittavalle kannalle.

Englannin asettuminen muille esimerkiksi Kiinan asioissa tulee Japanille monestakin syystä hyvin epämielilyttäväksi tosiasiaksi. Englantihan täällä on huimaavasti kohonnut kiinalaisten arvonannossa ja samalla on Japani painunut entistään alemmas. Lehdissä katkeräkuudella huomautetaan siitä, että Englantihan oli samoin kuin Japanikin kannattanut Pekingiä ja pohjoista hallitusta ja ollut kaikissa päätöksyksissä samalla kannalla kuin Japani. Kaikki ulkomaitten edustajat Kiinassa ovat olleet tähän asti akkrediteeratut Pekingissä, eikä Nankingissa; Englanti nyt ensimmäisenä antaa valtakirjan Nankingissa. Englanti tosin jo siitä asti, kun Chamberlain Nankingin mellakkain jälkeen viittasi mahdollisiin muutoksiin Kiinan asioissa, asettui, vaikkapa epävirallisesti ja valmistavasti, suhteisiin Nankingin hallituksen kanssa, tunnusti tälle hallitukselle veroittamisoikeudenkin ulkomaalaisiin nähden ja kannatti tullien korotus-ohjelman pääkohtia. Mutta näin jyrkästä eroista entisestä Kiinan-politiikasta ei oltu Japanissa tietoisia. Englannin ja Kiinan välillä solmitusta tullitariffisopimuksesta ei tunneta täällä kaikkia yksityiskohtia, mutta arvellaan Nankingin

hallituksen saaneen kaikissa pääkohdissa oman tahtonsa toteutuksi. Nankingin hallitus on saavuttanut suuren ja ensisijaisesti tärkeän voiton, sanotaan sanomalehdissä täällä, ja onnea toivottaessaan tästä menestyksestä Kiinalle japanilaisten on vain ikävä huomata, että Japani on joutunut huonoon huutoon ja jäänyt jällelle toisten pitkässä kiirettä.

Tanakan hallitusta vastustuspuolueitten taholta syytetään siitä, ettei sillä ole kerrassaan mitään politiikkaa joka mihinkään päivän-kysymykseen soveltuisi, vaan on aina Japani kiinalaisille yritetty esittää aggressiiviseksi ja imperialistiseksi, tosiasiasa ryhtymättä mihinkään muuhun kuin sotaväen lähettämiseen.

Japanin ja Kiinan välillä on käyty alustavia keskusteluja ja nekin ovat nyt keskeytyksissä, kun kumpikin puoli sisäpoliittisista syistä katsoi välttämättömäksi omaksua "jyrkemmän kannan" toistaan kohti. Sillä aikaa kun kaikkialla Kiinassa riehuu japanilaisvastainen agiteeraus ja Japanin tavarain boikotti, Englanti on noussut esille Kiinan suurena ystävänsä. Tämä yhtäaikaisuus tekee Japanin vaikean aseman entistäkin vaikeammaksi ja, kun vielä muut maat seuraavat Englannin esimerkkiä myötämielisyydessä Kiinaa kohti, ovat Tanakan ja ystävänsä Kuharan puheet kannan jyrkentämisestä koituvat Japanille näpeäksi ja suureksi aineelliseksi vahingoksi. Vastaisissa neuvotteluissa, milloin ne taas voidaan aloittaa, on Japanin tehtävänsä keksiä itselleen kunniallinen peräytymistie, sillä Kiinalla voittonsa perästä Englantiin nähden ei ole syytä peräytyä Japanille. On ymmärrettävää se tyytymättömyys ja huolestuneisuus, joka kuultas läpi kaikissa kirjoituksissa Kiinan asioista. Tanakan hallitus on joutunut umpikujaan Kiinan politiikassaan ja puheet Japanin suuresta merkityksestä Kiinan kansan neuvonantajana ja ystävänsä, yhteisen kulttuurin ja uskonnon siteiden lujudesta, ynnä muusta, joka on ollut Seiyukain puolella aivan tavallinen, on nyt hiljännyt ja moititaan ulkomaita, erittäinkin Englantia, kiirehtimisestä.

Nankingin lippu Mantshuriassakin.

Joulukuun 30 päivänä Mantshuriassa, Mukdenin hallitusmiesten käskystä, nostettiin viisivärisen Kiinan lipun sijaan hallituksen rakennuksille Nankingin hallituksen käyttämä "vallankumouksellinen" lippu eli kansallispuolueen lippu, jona on valkoinen hammasreunainen aurinko sinisellä pohjalla. Tämä lipun vaihtaminen vuoden lopussa johtui Mukdenin viranomaisten halusta tunnustaa, että koko Kiina jo vuonna 1928 oli kansallisen puolueen toimesta uudesti luotu, yhden ainoan hallituksen valtakuntana. Kenraali Tanaka, Japanin ulkoasiainministeri, oli erikoisten lähettiensä kautta useaan toviin ilmoittanut olevansa lipun vaihtoa vastaan, selittäen, että Japani tulee entiseen tapaan Mantshurian asioissa neuvottelemaan vain Mukdenin kanssa.

Kun Mukdenin hallitus kuitenkin painostuksista ja varoituksesta huolimatta otti kansallisten lipun omakseen, on tämä selvää kannanottoa Japania vastaan ja on merkittävä Japanille diplomaattiseksi tappioksi. Toista olisi ollut, jollei asiasta olisi ollut Japanilla mitään sanottavaa.

Chugai Shogyo, kauppamaailman päivälehti, kirjoittaa asiasta:

"Jos pitäisi paikkansa Mukdenin vakuutus, että Mantshurian ~~EKA~~ kolme maakuntaa ovat ottaneet auringon ja taivaan lipun ainoastaan näyttäväkseen, että ne ovat yhdistetyt Etelän kanssa, olisi asia yksinkertainen ja selvä. Mutta vakuutus aivan suuresti liioiteltu ja Mukdenilaisten politiikka käy meille vaaralliseen suuntaan. Nankingin hallitus ei ole sekaantunut Mukdenin asioihin, mutta Mukdenin päinvastoin hakee Nankingilta apua ja suojaa meitä vastaan.

"Pohjoisen hallituksen olisi pitänyt antaa Japanille etukäteen tieto asiasta ja hakea yhteisymmärrystä keisarillisen hallituksen kanssa. Tämä tällainen omahyväisyys ja vastaannousu /effrontery / loukkaa Japanin prestiisiä. Meidän hallituksemme ilmoittaa aikovansa jatkaa konferenssejä ja keskusteluja Mukdenin kanssa entiseen tapaan, mutta mitä niistä nyt voi odottaa, kun Mukdenin kanta on näin muuttunut? Kun Tshang Tsolin oli elossa, kaikki Mantshuriaa koskevat neuvottelut ja keskustelut käytiin Mukdenissa suoraan Tshang Tsolin itsensä kanssa. Nykyiset Mukdenin hallitusmiehet tulevat olemaan voimattomia ja merkityksettömiä tai vain tekeytyvät siksi. He näkyvät tahtovan asettua suorastaan välikappaleiksi odotettaville vastatoimenpiteille Japania vastaan.

"Valkoinen aurinko sinisellä taivaalla" Mantshuriassa näyttää kaikille, että Japanin vaikutus on vähenemässä, että sitä tahallaan poljetaan maahan, että Japanin edut ja oikeudet ovat näissä maakunnissa joutuneet meitä vieroviin käsiin. Me odotamme saavamme hallitukselta kuulla, mitä se aikoo tehdä etujemme ja ~~meidän~~ oikeuksiemme puolesta Mantshuriassa."

Tokiassa, tammikuun 10 p. ~~1929~~
1929.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: 615

ASIA:

Ministeri Raustedtlin raportti no 61.

Tokio

14/VI 1929

SUOMEN LÄHETYSTÖ
FINLANDS BESKICKNING

No. 119.

Tokiassa, kesäkuun 14 p. 1929.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
№ 3 / 320 Salo. 1929.		
2/7-29	№	LM
RYHMÄ	OSASTO	ACIA
5	615	

Ulkoasiainministeriölle.

Minulla on kunnia tämän ohessa Ulkoasiain-
ministeriölle lähettää kuudeskymmenesyhdessä raporttini
kuuluva:

"Tanakan hallitus vaikeuksissa".

G. J. Ramstedt

Tanakan hallitus vaikeuksissa.

Kenraali Tanaka, joka tätä nykyä on Japanin pääministeri, ulkoasiainministeri ja sen lisäksi siirtomaa-asiain ministeri, on hallitustovereineen tätä nykyä monen vaikean pulman edessä. Tilannetta tahdotaan virallisesti pitää hyvänä, mutta ratkennee parin kolmen viikon sisässä joko hallituksen kaatumiseen taikka sen osittaiseen uusimiseen.

Kuten edellisissäkin raporteissa on kerrottu, on nykyinen hallitus ja erittäinkin sen päämies kaikkea muuta kuin suosittu. Milloinkaan ennen ei ole japanilaisissa lehdissä kirjoitettu pääministeristä ja menettelytavoistaan kirjoitettu niin paljon pahaa kuin nyt Tanakasta. Hänen erehdyksensä ja väärinlaskelmansa ovat koituneet Japanille kaikessa vahingoksi ja erittäinkin ankarasti arvostellaan häntä ulkoasiainministerinä.

Kiinnittääkseni huomion aluksi Japanin ulkopolitiikkaan, Tanakan hallituksen erikoisharrastus oli Kiinan asiain "positiivinen" ja energinen ajaminen. Tässä yhteydessä on mainittava erikseen sotajoukkojen lähettäminen Shantungiin ja Tshangtsolinin kuolema.

Kaksikin eri kertaa on Tanakan hallitus lähettänyt japanilaisia sotajoukkoja Shantungiin Japanin etuja suojelemaan. Tulokset ovat olleet aivan kielteiset. Japanin on täytyntä kutsua pois joukot saamatta toteutetuksi yhtäkään niistä vaatimuksistaan, jotka se Kiinalle esitti. Kaikki vaatimukset ja kaikki rahalliset kulut on täytyntä lopuksikin pyyhkiä pois epävarmoina saatavina ja sen sijaan yrittää uudestaan solmia ystävyyttä. Jo sellaisinaan nuo sotilasretkikunnat tulivat Japanille sen ollessa vielä rahavaikeuksissa kovin kalliiksi, mutta lisäksi niistä on johtunut Kiinassa yhä jatkuva japanilaisviha ja japanilaisten tavarain boikotti, joten Japani kaupalliaesti on kärsijänä.

Toinen Tanakan hallituksen mielialaie oli Japanin etujen tarmokas valvominen Mantshuriassa ja Mongoliassa. Kun Tshangtsolin oli elossa, oli Mantshuria tosiasiaassa itsenäinen valtiontapainen alue ja japanilaiset koettivat hyvällä tai pahalla saada häneltä erinäisiä etuja, m. m. rautatiekonsessioita, vaikka japanilaisten etujentavoitteluun Tshangtsolin loppupuolella ei suhtautunutkaan aina myötyvästi. Tanakasta kerrottiin, että hän oli erityisesti Tshangtsolinin suosiossa, ja lisäsi tämä oletta- minen luottamuksen uuteen pääministeriin. Japanilaiset koettivat neuvoa ja johtaa Tshangtsolinia omien toiveittensa mukaisesti, mutta menestys oli huononpuolinen. Viime kesäkuussa Tshangtsolin palatessaan Pekingistä juuri pääkaupunkinsa Mukdenin edustalla joutui japanilaisten sotamiesten vartioiman rautatiesillan alla miinaräjähdyksen uhriksi. Toimeenpantiin tutkinto rikoksente- kijain selville saamiseksi, mutta japanilaisten ja kiinalaisten tut- kijain mielipiteet kävivät erilleen ja tutkinnon tuloksia ei Ja- panissa julkaistu, "koska kiinalaiset viranomaiset ovat poliit- tisista syistä julkaisemista vastaan". Kiinalaisten puolella näky kuitenkin se mielipide olevan vakiintunut, että tihutyö oli japa- nilaisten järjestämä. Nähdäkseni voi tässä salassa pidetyssä asi- assa totuus olla siinä, että jotkut japanilaiset yltiöpäät tyyty- mättöminä Tshangtsolinin uppiniskaisuuteen ja laskien saavansa hänen pojastaan auliimman Mantshurian hallitsijan olivat - sota- viranomaisten tietten tai tietämättä- tämän ruman murhan toimeen panneet. Nyt on jo kokonainen vuosi kulunut ja yleisö Japanissa on halukas tietämään "vakavan asian", the grave affair, niinkuin sitä yleensä nimitetään, yksityisseikkoja ja kuulemaan mitä tut- kinto on tuonut esille. Mutta Tanakan hallitus näkyy vaan estävän kaiken keskustelunkin asiasta ja ilmoitti parlamentissa, että se vielä on "tutkimuksen alaisena". Myöhemmin on pääministeri Tanaka

selvyyttä vaativiin kysymyksiin vastannut vakuuttamalla, ettei Japanin armeijalle lankea minkäänlainen varjo tässä asiassa. Tämä vakuutus ei ole kuitenkaan yleistä mielipidettä rauhoittanut, sillä vastauksena kysymyksiin se tuntuu pikemminkin myöntämiseltä siihen, että yksityisiltä japanilaisilta on haettava syy. Siksi onkin yhä vaatimalla vaadittu, että asia, joka on näin kauan pidetty salassa ja joka on Japanille kunnialle epäily, vihdoinkin saatettaisiin julkisuuteen tutkintopöytäkirjoineen ja syylliset tuomiolle. Parlamentin ylähuoneessa asiasta ahtaalle joutuneena Tanaka lupasi sen tehdä, "jatkan tutkinnot on loppuun saatetut"; silloinkin oli jo kahdeksan kuukautta ollut aikaa tutkintoja varten. Mutta tämä lupaus on vielä täyttämättä ja mieliala yhä vain on ärtynyt. Viime viikolla neljä valittua miestä ylähuoneen ryhmien edustajina kolme eri kertaa turhaan ovat yrittäneet päästä pääministerin puheille tästä asiasta. Pääministerillä ei virallisten asiain paljouden vuoksi riittänyt heitä varten aikaa. Mutta kun ylähuoneen jäsenet kokoontuivat kokouksia pitämään ja asian johdosta neuvottelemassa, pääministeri neljännellä kerralla löysi sopivan hetken heitä varten ja kertoi heille, että sotaministeriön pöytäkirjat ovat kyllä valmiit ja selvät, mutta sittenkin muutamat kohdat saattavat tuntua epäselviltä ja niihin vain hän on tahtonut odottaa selvitystä. Hän nyt lupasi, että hallitus antaa lähitulevaisuudessa julkilausuman asiasta; - jotakin selvitystä siis, vaikkei luvannutkaan pöytäkirjoja julkisuuteen. Sotaministeriön puolelta toivotaan, että Tanaka on sotilasviranomaisille lojaalinen ja ja pysyy heidän kannallaan. - Koko tämä merkilliseltä ja jonkinlaista syyntunnetta osoittavalta tuntuva vaikeneminen, epäröiminen ja kieltäminen on saanut hyvin paljon huomiota asialle ja Tanaka on joutunut ojusta allikkoon. Tshangtsolinin murha kummittelee nyt entistä uhkaavammin.

Ja mitä muuten Mantshuriaan tulee, jossa Tanakan piti po-
tevammin kuin edeltäjänsä ajaa Japanin etuja, eivät ole asiat
siellä ollenkaan kehittyneet Japanille edullisemmiksi. Tshang-
sueljang, murhatun poika, kyllä on nimellisesti isänsä vallan
perijänä, mutta hän on alistunut Nankingin hallitukselle ja siir-
tänyt kaiken päätösvallan Japanille tärkeissä asioissa Nankingiin,
siten tehden tyhjäksi Mukdenia varten aijotun painostuksen. Japa-
nille mieluinen kenraali Yen Yuting ammuttiin Tshangsueljangin
toimesta tämän pelipöydän ääreen kutsuttuna. Nankingin vaikutus
on Mantshuriassa on sen perästä yhä kasvanut ja samalla japanilais-
viha. Muuan oikeusministeriön virkamies, joka muutama päivä sitte
palasi Japaniin tutkimasta oikeusoloja Mantshuriassa ekstraterri-
torialioikeuden lopettamista silmällä pitäen, on sanomalehdissä
kertonut nähneensä koulujen, polisilaitosten ja tuomioistuinten
porttien sivulla suuria japanilaisvastaisia julistuksia, joissa mi-
tä räikeimmin sanoin mustataan ja syytetään Japania ja japanilaisia.
Tällaiset julistukset on mahdollista asettaa julkisille paikoille
Kiinassa vain paikallisten viranomaisten kehotuksesta ja kaikki
siis viittaa siihen, että Nankingin hallitus, Tshangsueljang ja
kiinalaiset Japanin vastustajat toimivat yhteisymmärryksessä. Man-
tshuriassa siis asiat ovat kehittyneet Japanille hyvin arvelutta-
viksi, sanoo mainittu virkamies matkansa tuloksista puhuen. Kun
ajattelee niitä aikoja, jolloin Tshangtsolin oli valtaherrana tuos-
sa Japanille tärkeässä osassa Kiinaa, ja vertaa niitä nykyisiin,
voi ymmärtää, että Tanakan lupaukset etujen paremmasta valvomisesta
nyt tuntuvat ivalta ja antavat täyden aiheen tyytymättömyyteen
hänen hallitukseensa. Tshangtsolinin kuolema kostaa itsensä tällä-
kin tavalla, jos se nimittäin oli japanilaisten järjestämä, niin-
kuin kiinalaiset väittävät. Muuten on vielä tästä kuolemasta puhuen
käynyt selville sekin, että pääministeri Tanakan selostus hallitsi-

jaalle ei pidä yhtä sotaministeriön myöhemmin antamien tietojen kanssa ja oletetaan sen olleen koko lailla tekaistun.

Kenraali Tanaka on jo nuorena upseerina, kertoman mukaan, harrastanut ulkomaanpolitiikkaa ja siksi on hän itse on pitänyt itseään diplomaattisiin asioihin perehtyneenä, mikä selittää hänen halunsa olla pääministerin ohella myös ulkoministerinä. Kun Tanakan hallitus muodostettiin Minseito-hallituksen kaatuessa keisarin yksityisneuvojakunnan kannatuksen puutteessa paniikinalaisten pankkien avustamis-asiassa, oli yleisenä käsityksenä se, että tämä suur-japanilainen ja vanhoillinen kenraali-politikko oli vanhoillisen neuvojakunnan erikoisessa suosiossa ja erityisesti sanottiin suhteen olleen hyvän vaikutusvaltaisen kreivi Iton ja kenraali Tanakan välillä. Mutta nyt Tanakan ja neuvojakunnan välit ovat muuttuneet kovin kiusalliseksi. Tanaka ei ole uskaltanut keisarille esittää ratifioitavaksi Kellogg-paktia, koska juuri kreivi Ito on sitä mieltä, että noissa täällä kuukausmäärin vatkatuissa sanoissa "in the name of their respective peoples" piilee yritys kansainvälisessä sopimuksessa vähentää keisarin valta Japanissa. Ulkoministeriö ja myös kreivi Uchida, entinen ulkoministeri ja nykyään neuvojakunnan jäsen, ovat sillä kannalla, että nuo paktin sanat eivät sisällä mitään sellaista salakavalaa tarkoitusta. Parlamentissa Tanaka selitti tästä asiasta, että ulkoministeriö ja hallitus ovat hoitaneet tätä asiaa hyvin eikä mitään erehdyksiä tai laiminlyöntiä ole tapahtunut, sillä nuo sanat merkitsevät vain "on behalf of their nations", tai "states". Tanaka on ahkerasti yrittänyt salaisilla yksityisneuvotteluilla tyynnyttää vastaanhangottelevia neuvojakunnan jäseniä, hän on kertoman mukaan tarjonnut henkilökohtaisiakin etuja, m. m. kreivi Itolle markiisin arvon, mutta enemmistö tässä vanhoil-

lisessä laitoksessa on sittenkin sitä mieltä, että reservatio
 noita sanoja vastaan on välttämätön. Tässä asiassa Tanaka siis
 ei olisi ollut tarpeeksi asti lojaalinen keisaria kohtaan ja olisi
 ulkoasiainministerinä siis tehnyt laiminlyönnin. Kreivi Uchida,
 joka ulkoministerinsä käskystä Parisissa tuon paktin Japanin
 edustajana allekirjoitti, katsoo reservation tekemistä nyt jä-
 lestäpäin mahdottomaksi ja uhkaa erota neuvojakunnan jäsenyydes-
 tä ja titteleistään, jollei Tanaka ja hallitus häntä tässä asi-
 assa kannata. Monien kuukausien kuluuttua näissä kamppailuissa
 neuvojakunnan ja ulkoministeriön välillä ja maailman muitten val-
 takuntien odottaessa Japanin ratifiointia, Tanaka lopuksiakin
 t. k. 10 p. vei asiakirjan keisarille, joka toimitti sen neuvo-
 jakuntansa puheenjohtajalle. Neuvojakunta on jo valinnut 9-mie-
 hisen valiokunnan, joka kokoontuu t. k. 15 p. ja joka todennäköi-
 sesti tulee ehdottamaan Kellogg-paktin ratifioitavaksi sen julis-
 tuksen nojalla, jonka hallitus on siihen liittännyt ja joka si-
 sältää selityksen, että "in the name of their respective peoples"
 ei koske Japania. Kun on luultavaa, että kreivi Uchida katsoo it-
 sensä pakoiteksi eroamaan tuollaisen selityksen tullessa hyväk-
 sytyksi, on hänen erotessaan Tanakankin seurattava esimerkkiä,
 koska Tanaka on ulkoministerinä enemmän vastuunalainen kuin
 ohjeitten mukaan toiminut Uchida. Joka tapauksessa neuvojakunta
 saa tilaisuuden antaa Tanakalle sekä pääministerinä että ulkomi-
 nisterinä ankaran varoituksen vastaisuuden varalle, ja tämä varo-
 ituksen antaminen nähtävästi onkin neuvojakunnan enemmistölle pää-
 asiana koko tässä jutussa. On ilmeistä, että varoituksen antami-
 nen tämän asian yhteydessä on varsin haettava ja että neuvoja-
 kunnassa yleensäkin ollaan kovasti nykyistä hallitusta vastaan.

Kellogg-pakti kyllä tulee piakkoin ratifiduksi, luultavasti kesäkuun 25 päivän tiehoissa, mutta jos se ratifidaan liittämällä siihen selitys, voi kreivi Uchida erota ja samalla pakottaa Tanakan eroamaan, mikä merkitsee hallituksen kaatumista. Jos Uchida j*h*ä ja hyväksyy selityksen, joka ei ole reservatio, on Tanaka lopuksiin saanut Kellogg-paktin Japanin osalta järjestetyksi ja hänen edessään on silloin kabinetin perinpohjainen uusiminen. Ulkoasioita varten on saatava uusi mies, sillä eivät enää edes seiyukallaiset katso, että Tanaka pystyisi tai jaksaisi hoitaa pääministerin viran ohella ulkoministerin tehtäviä kaikkien häntä kohdanneitten vaikeuksien perästä. Mutta on vaikea tietää, onko kukaan Japanin varsinaisista diplomaateista ollenkaan halukas palvelemaan Tanakaa astumalla näin epäsuosioon joutunutta kabinetin tukemaan.

Tokiossa, kesäkuuu 14 p. 1929.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C15.

ASIA:

Ministeri Raustedtlin rap. no 62.

Tokio

18/7 1929

SUOMEN LÄHETYSTÖ
FINLANDS BESKICKNING

Tokiossa 17 päivänä heinäkuuta 1929.

N:o 138.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
No 5 / 320 <i>fac</i> D. 19 29		
10/8-29	Me	Lil.
RYHMÄ	OSASTO	ASIA
5	C15	

Herra Ministeri

Minulla on kunnia tämän ohessa lähettää
kuudeskymmeneskahdes raporttini, joka sisältää kirjoituk-
set:

"Hallituksen vaihdos Japanissa" ja

"Kiinan-Sovjetin selkkaukset"

Ottakaa vastaan, Herra Ministeri,
suurimman kunnioitukseni vakuutus.

G. J. Ramstedt

Herra Hj. J. Procopé,
Suomen Ulkoasiainministeri.

5/3208a229
800 p. 10/2. 19

Hallituksen vaihdos Japanissa.

Vaikka Japanissa tämän heinäkuun alkupäivinä tapahtunut hallituksen vaihdos jo onkin yleisesti tunnettu ja luultavasti riittävästi ja edullisesti kommentoitu ulkomaan sanomalehdissä, on ehkä syytä vielä selostaa, miten tämä muutos tapahtui ja mitä se Japanin sisäisessä politiikassa merkitsee.

Edellisessä raportissani oli lausuttu olettamus, että kreivi Uchida, Kellogg-paktin allekirjoittaja Pariisissa, pyytäisi eroa keisarin neuvojakunnan jäsenyydestä, koska ulkoministerinä ollut kenraali Tanaka oli nyttemmin muuttanut kantansa ja neuvojakunnan enemmistön kanssa tahtoi erikoisen selityksen liitettäväksi tähän reservatioita hyväksytyyn paktiin. Neuvojakunnassa pakti ei oli vihdoin esillä kesäkuun 26. päivänä ja siinä Uchida sai vain yhden kannattajan; toiselta puolen yksi jäsen tahtoi reservatiota ja kaikki muut jäsenet kannattivat hallituksen esittämää "selitystä". Keisari allekirjoitti paktin jo seuraavana päivänä. Mutta Uchidan eronpyyntä, joka japanilaisissa oloissa merkitsee, että hän tunnustaa tehneensä maalle huonon palveluksen, otettiin hallituspiireissä vastaan sängen keveästi ja Tanaka aikoi jäädä edelleen pääministeriksi ja asettaa jonkun ystävänsä ulkministeriksi. Tanaka oli myös halukas jättämään tuon salaperäiseltä kuuluvan "vakavan asian", s. o. kysymyksen Tshangtsolinin murhaan syyllisistä, kokonaan sikseen, toivossa, että se vähitellen unohdettaisiin. Totuus on lähinnä siinä, että japanilaisissa upseeripiireissä on "aktivisteja", joista muutamat taitavasti olivat järjestäneet tuon murhan kiinalaisien avulla ja jotka kokonaisuutena kuitenkin ovat siksi vahvasti luokkatietoisia, ettei edes pääministeri voi sotaministeriön asioita liian penkoa, jos nimittäin olisi halua. Tanaka ei nähtävästi uskaltanut tähän asiaan koskea ja kun lisäksi tuli kreivi Uchidan eroaminen, niin oli jo pääministerin arvo uhattu.

Kun itse hovipiireissä oli suurta tyytymättömyyttä Tanakaan ja ainoa elossa oleva "genro" prinssi Saiyonji, entinen Seiyukai-puolueen johtaja, oli kutsunut pääministerin luokseen nuhdeltavaksi ja Tanaka itse huomasi olevansa voimaton sotilaspiirejä vastaan, huomasi Tanaka lopuksikin, että hänen täytyy jättää erohakemus. Ministerit Ogawa ja Kuhara yrittivät mennä lepyttämään vanhaa genroa, mutta vaan pahensivat asemaa. - Tässä sivumennen sanoen, Kuhara, entinen liikemies ja yhtiöitten perustaja, ehti viime tingassa ennen hallituksen kaatumista antaa kulkulaitosministerinä moniin kymmeneen miljooniin nousevia rautatie- ja raitiotiekonsessioita uusille yhtiöille, valvoen hyvin puolueystävien etuja.

Kun Tanakan hallituksen aseman heikkous oli käynyt selville, oli seiyukailaisilla vielä se käsitys, että seuraava hallitus kuitenkin kaikenkin taas olisi seiyukailainen, koska Seiyukai on suurin puolue. Shinto Club'in kanssa käytiin heti neuvotteluihin käsiksi ja Shinto Club'in johtaja, entinen sisäministeri Tokonami, saatiin kannattamaan liittoutumisajatusta. Seiyukai-Shinto merkitsee alahuoneessa 243 jäsentä ja oppositiona ollut Minseitö voikoosta riveihinsä enää vain 177. Mutta kun muistaa, että viime parlamenttivaaleissa Minseitö ja Seiyukai olivat aivan yhtä vahvat, 218 jäsentä, ja että kaikki pikkuryhmät ovat likempänä Minseitöä kuin Seiyukaita, ei tunnu oudolta, että keisari sittenkin antoi genron neuvosta Minseitön johtajan, Hamaguchin, tehtäväksi muodostaa uusi hallitus. Heinäkuun 1 p. kello 1 päivällä kutsuttiin Hamaguchi siinä tarkoituksessa keisarin eteen ja 5½ tuntia myöhemmin oli jo täydellinen uusi kabinetti hyväksytty. Tämä kiire, joka on rekordia Japanin historiassa, oli, sanomalehtien mukaan, hyvin paikallaan, koska pelättiin väärinkäytöksiä poistuvien puolelta, sellaisia, joista nyt Kuhara on ollut puheenaiheena.

Pääministeri Yuko Hamaguchi eli Jalopeura, joksi hän kulmikaan suuren päänsä, tuuheitten valkoisten viiksiensä ja bassoäänensä johdosta yleensä nimitetään, on tunnettu ankaraksi ja äreäksi herraksi, ehdottomasti rehelliseksi mieheksi. Hän on pankkialan paraita tuntijoita Japanissa. Kuului ensipäivänä sanoneen: pysyköön hallitus pystyssä vaikka vain lyhyen ajan, mutta järjestyttä ja järkeä oh saatava valtion raha-asiaihin hoitoon, muuten menemme kaikki konkurssikuiluun. Raha-asianministerinä on ent. Bank of Japan'in johtaja Inoue, joka ei ole kuulunut Minseittoon ja jolla on erikoisen hyvä nimi pankkimies- ja liikemiespiireissä. Ulkoministerinä on Shidehara, Japanin ehkä kokenein diplomaatti ja samalla miellyttävän mies. Samoin kuin Inoue, ovat meri- ja sotaministeritkin, amiraali Takarabe ja kenraali Ugaki, ulkopuolelta Minseittoa. Vieläpä oikeusministeri, varakreivi Watanabe, on ei-minseitolainen ja pidetään suurena saavutuksena Hamaguchille, että hän on saanut nämä mukaan. Seiyukain puolelta kyllä tunnustetaan kabinettia ensiluokkaiseksi, mutta samalla on väitetty, ettei Minseitolla ole omia kykyjä tarpeeksi ja että on täytynyt pyytää apua muualta. Itse Seiyukai-puolueen keskuudessa on paljon sellaisia, jotka ovat lausuneet paraaksi, että kenraali Ugakista tehtäisiin Seiyukaille uusi johtaja; todistus siitä, että ollaan Tanakaa n tyytymättömiä.

Hallituksen ohjelmajulistus, joka julkaistiin t. k. 10 p., sisältää 10 eri kohtaa ja panee pääpainon rahallisten menojen supistamiseen, kultakannalle palaamiseen, säästäväisyyteen yksityisessäkin elämässä, yleisen moraalien kohottamiseen, j. n. e. Sanomalehdistö terveitti Hamaguchin kabinettia onnentoivotuksin ja tunnustamalla, ettei ole Japanissa ennen milloinkaan uutta hallitusta niin sydämen pohjasta odotettu kuin Hamaguchin.

Tokiossa, heinäkuun 15 p. 1929
G. J. Randoelt

57/320 Su-29
Su-29 10/8.29

Kiinan-Sovjetin selkkaukset.

Itä-Kiinan rautatietä koskevissa paraikaa Venäjällä pahaa verta syyttävissä selkkauksissa esiintyvät Kiinan puolella Mantshurian viranomaiset alkuunpanijoina, mutta selkkausten todellinen alku voidaan seurata aina Nankingin hallituksen virastoihin asti. Ulkoministeri tri C. T. Wang saapui nimittäin heinäkuun 10 Pepingiin, sanojensa mukaan, tavatakseen Tshangsuelijangin, neuvottellakseen hänen kanssaan ja ottaakseen itselleen ylimmän johdon kaikissa Mantshurian diplomaattisissa kysymyksissä. Mistä kaiksesta oli kysymys, ei Japanissa heti arvattu. Wang puhui japanilaisille sanomalehtimiehille yhteistyöstä Kiinan ja Japanin välillä. Mutta pääasia kaiketi oli, niinkuin nyt seurauksista voi nähdä, valmistellun toimintaohjelman hyväksyminen ja vastuun ottaminen Neuvosto-Venäjää vastaan kohdistuvien ripeitten toimenpiteitten mahdollista seurauksista. Tshangsuelijang on, kuten aikoinaan isänsäkin, tulma kommunistista propagandaa vastaan ja Wang vain antoi suostumuksensa kaikelle sille, johon hänen alaisensa viranomaiset viipymättä Harbinissa ryhtyivät.

Heti vangittiin Harbinissa 174 johtavaa neuvostolaista, Itä-Kiinan rautatiehallituksen varajohtajasta Emshanoffista alkaen alempiin virkamiehiin. Sovietin Gostorg ja Dalbank suljettiin ja 36 miestä heti karkoitettiin. Heinäkuun 11 p. kiinalaiset viranomaiset ottivat haltuunsa Itä-Kiinan rautatien kokonaisuudessaan ja erotettujen tai vagittujen sijalle määrättiin joko kiinalaisia tai valkoisia venäläisiä, jotka jo ovat Kiinan kansalaisia. Pekingin konsuli Melnikoff jätti protestin sekä vangitsemisia että rautatien anastamista vastaan ja nopeana vastauksena tuli joukko uusia vangitsemisia. Tri Wang Pepingissä t. k. 12 päivänä kutsuttuaan sanomalehtien edustajia luokseen sanoi: Miltei kaikki sovjetin-

alaiset virkamiehet Itä-Kiinan rautatiellä ovat ahkerasti harjoittaneet kommunistista propagandaa Kiinan alueella ja Kiinan viranomaisilla on huostassaan riittävästi todistuksia tästä tosiasiasta, saatuja Harbinissa hiljattain toimeenpannusta takavarikosta. Sekä kansainvälisen oikeuden kannalta että sen sopimuksen pohjalla, jonka Karahan ja minä 1924 Pepingissä allekirjoitimme ja joka selvää selvämmin määrää, että kommunismipropagandaa ei saa harjoittaa, Kiina on täysin oikeutettu karkoittamaan nuo viranomaiset ja virkamiehet. Meidän toimenpiteemme siis vain ovat luonnollisina seurauksina lupauksen rikkomisesta. Mikä kansa tahansa, joutuessaan tällaiseen tilanteeseen, olisi tehnyt samoin kuin me nyt.

Vaikka Wang puhuikin siis kommunistisesta propagandasta syynä näihin vangitsemisiin ja karkoituksiin, on kuitenkin toiselta puolen selvä, että oleellisena syynä on se, että yhdistynyt ja vankistunut uusi Kiina jo katsoo ajan tulleen ottaa yksin haltuunsa tuo kahden omistajan rautatie jakerta kaikkiaan vapautua toveruudesta rautatien hoidossa. Natsimalistien Kiina on nyt mielestään siksi voimakas ja Neuvosto-Venäjä sen mielestä siksi heikko, että Kiina voi tehdä osakeyhtiöstä yksityisomaisuuden. Japanissa ei tätä ole voitu odottaa juuri näin pian, vaikka onkin tällaisesta käänteestä etukäteen paljon puhuttu ja sanottu, että selviytyttyään Venäjältä Kiina tulee yrittämään samaa Japanin omistaman Etelä-Mantshurian radan saamiseksi. Tässä on nyt onnettomuudeksi Japnille Neuvostovallan virkamiesten puolelta todellakin harjoitettu kiellettyä propagandaa.

Neuvostovallan ultimaatumi, johon vastaus on annettava kolmen vuorokauden kuluessa, kuluu umpeen huomenna 17 päivänä ja arvelee Tokiossa, että Kiina jotain vastaakin, vaikkei venäläisten vaatimuksiin suostumalla.

Japanin ulkoasiainministeriössä eilen päivällä kertoi tiedonanto-osaston johtaja herra Saito Nankingin hallituksen antaneen Tshangsueljangille määräyksen lähettää 100,000 miestä rajalle ja tarkoin valvoa, etteivät venäläiset tunkeudu rajan yli tai riko rauhaa, jos panevatkin toimeen mielenpurkauksia omalla puolellaan. Samoin kertoi hän, että Mantshulin ja Vladivostokin puolella, siis radan kummassakin päässä, venäläisillä olisi, viimeksi saatujen tietojen mukaan, 4-5 divisoonaa punaista väkeä jo koolla ja että Transbaikalian päin on lännestä tulossa sotilasjuniä. Hän sanoi Japanissa toistaiseksi arveltavan, että kumpikin vain peloittelee toistaan, venäläiset saadakseen myönteistä vastausta ultimaatumiinsa ja kiinalaiset todistaakseen, että hekin ovat tarpeen tullen valmiina, mutta, herra Saito lisäksi, näyttäkööt tällä hetkellä nuo sotavalmistelut miten vakavilta tahansa, ei voida ajatella, että Neuvosto-Venäjä antaisi Sotaan Kiinan alueelle yrittämällä marsaia Harbiniin. Sellainen edesottaminen sen maan puolelta tehtynä, jolla on ollut tunnuslauseena "kädet pois Kiinasta" olisikin outo ja lisäksi vaikea. Japanin hallitus seuraa asiain edelleen kehittymistä jännittyneenä ja hallituksella on tänään ollut erikoisistunto, jossa ehkä on päätetty antaa Kiinalle joitakin ystävällisiä neuvoja. Kuten voi käsittää, on Japanin kanta tässä tällaisessa kysymyksessä hyvin painava, jollei suorastaan ratkaiseva, koska Japani voi helposti sekaantua joukkoon, jos leikistä tulee tosi. Japanista voi olla varma, että se mahdollisimman kauvan koettaa pysyä sivullisena ja puolueettomana.

Tšekkiläisessä ulkoministeriössä käytyäni sähkötin tänään: "Sovjet Kiinan sotavalmisteluista huolimatta täällä ei uskota sotaan. Kauttaliikenne jatkuu pitkin Amurin rataa".

Tokiossa, heinäkuun 16 p. 1929.

G. J. P.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C15

ASIA:

Ministeri Raustedt'n rap. no 63.

Tobis

26/7 1929.

SUOMEN LÄHETYSTÖ
FINLANDS BESKICKNING

Tokiossa 26 päivänä heinäkuuta 1929.

No 6 321 he. 29	
10/8-29	2
RYHMÄ	OSASTO
5	C15

H e r r a M i n i s t e r i ,

Minulla on kunnia tämän ohessa lähettää
kuudeskymmeneskolmas raporttini, joka sisältää kir-
joitukset:

"Venäläis-kiinalainen selkkäus II" ja

"The Japan Chronicle tilanteesta"

Ottakaa vastaan, H e r r a M i n i s t e r i ,
suurimman kunnioitukseni vakuutus.

G. J. Ramstedt

Herra H. J. Procopé,

Suomen Ulkoasiainministeri.

Venäläis-kiinalainen sellkaus II.

6/321 Lau 29
Suop. 10/8 '29

Jatkoksi siihen, mitä edellisessä raportissa mainitsin Venäjän ja Kiinan sellkauksesta Mantschurian rautatieasiassa, tahdon tässä esittää muutamia huomioita sivuasioista, joilla tavalla tai toisella on suurikin poliittinen merkityksensä.

Kun Venäjä, saatuaan Kiinalta vastauksen ultimatuminsa, t.k. 18 p:nä julisti diplomaattiset välit katkaistuksi, ei Japanissa mitenkään vielä tehdötu tulkita tätä sodan syttymisen merkiksi, mutta Kiinassa, mikäli voi perästäpäin asemaa arvostella, oli sota hyökkäyssotana, Neuvostovenäjän taholta aloiteina, jo miltei valmis tosiasia ja Nanking-hallitus heti antoi Tshangsucljang'ille käskyn lähettää 100,000 sotamiestä puolustusasemille. Japanissa arveltiin, että Neuvostovalta, niin paljon kuin se onkin Kiinaa udonaikaisempi ja voimakkaampi, tuskin kuitenkaan uskaltautuisi Mantschuriaan, olematta etukäteen vakuutettu Japanin puolesta^{nee}uttomuudesta. Kiinan hallituksen ylvästelevä ja itsevarma esiintyminen Neuvostovaltaa vastaan näytti samalla ja samasta syystä, juuri Japanin kannan epätietoisuudesta, arveluttavasti laskevan lippunsa ja muuttuvan vaikeuttamiseksi; Kiinan ulkoministeri C.T. Wang vetosi ihmiskuntaan kommunismia vastaan, sanoi alistavansa riita-asian Kansainliitolle, j.n.e. Moraalinen varmuus kiinalaisilla näytti pettäneen kuin Venäjä oli tarpeeksi tiukka ja Japani aivan vaiti. Nähtävästi sodan puhkeamisen ehkäisi ainakin yhtäpaljon kuin kummankin riitapuolen kauniita kauniimmilla sanoilla vakuuttama sisällinen rauhanrakkaus, tietoisuus Japanin voimien suuruudesta ja epätietoisuus siitä, millä puolen Japanin ja muun maailman sympatiat ovat. Kumpikin, sekä Venäjän suurlähettiläs Trojanowski että Kiinan lähettiläs Wang, hallitustensa ohjeitten mukaisesti riensi miitei samalla aikaa, t.k. 19:nä, ulkoministeri Shideharan puheille riita-asiaa selittämään

ja maanalaan tiedustelemaan. Baroni Shidehara vain kyseli ja kuunteli, mihinkään sitoutumatta ja mitään lupaa antamatta.

Mutta Amerikan Yhdysvaltain valtiosihteeri Stimson samana päivänä, sähkösanomien tietojen mukaan, kutsui luokseen Japanin, Englannin ja Ranskan suurlähettiläiset Washingtonissa ja Japanin saapui sähkösanomia, jotka kertoivat, että Stimson oli kaikkien neljän vallan puolesta antanut Kiinan lähettiläälle Tri C.C. Wu'lle sekä samanaikaisesti, Ranskan ollessa välittäjänä, Neuvostovenäjälle kehoitukset pysyä Kellogg-paktin sitoumuksissa. Omista asiasta on, että Japanin ulkoministeriössä ei tästä tiedetty mitään eikä mitään valtaa ollut annettu; sanottiin sähkösanomissa Washingtonista, että Stimson oli ottanut aloitteen n.s. neljänvallan sopimuksen nojalla (sopimus on tehty Washington'issa joulukuussa 1921 ja koskee Tyynen Meren rauhaa) ja lisäksi oli Kellogg-pakti. Jos aloite tehtiin Kellogg-paktin nimessä, niin Yhdysvallat ja Ranska sen alkuperäisinä sommittelijoina kyllä ovat lähinnä pitämään huolta siitä, ettei sitä rikota, mutta paktissa ei ole mitään siitä sovittu ja Japanin puolesta Yhdysvalloilla tuskin on avoin asiaajooikeus. Monia kysymyksiä on Japanissa tuo Yhdysvaltain yksinäinen esiintymisen riidan rauhoittajana ja välittäjänä kaukana Aasian mantereella herättänyt. Arasti ja varovasti on niitä kuitenkin esitetty sanomalehdissä, jottei näyttäisi siltä, että Japani on rauhoittumista vastaan.

Mutta sillä välin kuin tilanne itse asiassa vaan oli se, että diplomaattiset välit oli katkaistut Venäjän ja Kiinan välillä ja mihinkään sotatoimiin kummaltakaan puolelta ei oltu ryhdytty, on Amerikasta päin jo sähköstetty sekin, että tämä Stimsonin nopea esiintyminen on pelastanut ihmiskunnan uudelta sodalta. Ja sotatoimien ehkäisijänä on mukana ollut Kellogg-pakti, joka siis jo on

osoitantunut vaikuttavaksi rauhan voimaksi. Amerikassa tietysti riennutaan tästä Amerikan politiikan suuresta saavutuksesta, mutta kun huhut Mantschulin valloituksesta, siltojen räjäyttämistä y.m. kiinalaisista lähteistä levitettyinä olivat perättömät, niin on selvä, että amerikkalainen käsitys ja riemu tuskin voi olla oikeutettu; sen naivisuus ei voi olla Japanissa hymyä herättämättä. Tokio Nichi-Nichi t.k. 21:nä suurilla kirjaimilla painatti ensi sivulleen: "Washington takes initiative to prevent recourse to use of arms in Manchuria. Britain, France and Japan join move", mutta samalla sivulla oli toisessa paikassa pieniä kirjaimin: "Tokyo is silent. Development is being watched. Will act if necessary." Pienen otsakkeen alle on painettu vain se, mitä lehti oli saanut tietoonsa Japanin ulkoasiainministeriöstä ja Japanin hallituksen 20 p:nä pitämästä ylimääräisestä istunnosta.

Japanin vaihteliaisuus on vaikuttanut hyvin kylmentävästi riitaveljien kaunaan vereen. Japan Advertiser on sattunut oikeaan, kirjoittaessaan tämän kuun 24 p:nä pöytäartikkelinsa siitä. Saan siitä kääntää muutamia otteita.

"Stimsonin Kellogg-pakti-diplomatian toinen näytös on alkanut ja lupaa olla yhtä mielenkiintoinen kuin ensimmäinenkin. Sähkösanomat kertovat tuntuvalta huojuksesta sen johdosta, että sillä on sota tällä kertaa saatu vältetyksi. Sotaiset puolet vakuuttavat kumpikin, etteivät unessakaan ole ajatelleet paktin rikkomista. Nuo vakuutukset ovat hyvin tervetulleet, mutta olisivat uskottavammat jos ne olisi annettu ennenkuin Stimson huusi! ----

~~-----~~ "Kiinalaiset jo vakuuttavat, että Mantschurian kenraali ei ole milloikaan ottanut haltuunsa Itä-Kiinan rautatietä, hän vaan erotti muutamia sen rikollisesti toimineita palkkalaisia. Laittomasti toimivia virkamiehiä vastaan on kuitenkin olemassa laillisia-kin keinoja ja hänen menettelynsä puolustaminen on siksi Kiinan

puolelta jotenkin huono anteeksipyyntö, kun itse asiassa on hävitetty tai tahdottu hävittää kaikki Venäjän osuus rautatiehen. Kaikissa tapauksissa ei voi enää epäillä sitä, että Kiina nyt on valmis tinkimään paljonkin." -----

Paroni Shidehara on pari päivää sitten sekä Trojanowskille että Wangille härtäana toivomuksenaan lausunut, että Venäjä ja Kiina koettaisivat itse, kenenkään kolmannen sekaantumatta asiaan, järjestää diplomaattiset suhteensa uudelleen. Siihen päästykseen heidän tulisi hänen mielestään tehdä konkreettisia ehdotuksia toinen toiselleen. Hän sanoi myös, että jos tuollaiset ehdotukset luottamuksellisesti esitetään hänelle hän ehkä voi löytää sovintomahdollisuudet.

Onneksi tämä Mantschurian uusi episodi sattuu aikaan, jolloin Japanissa on kenraali Tanakan ja "positiivisen politiikan" sijaan Shidehara ja Hamaguchi ja samalla sellaisen maailman aikaan, jolloin rauhan halusta ja Kelloggattista kovin paljon puhutaan.

Miten pitkän ajan nykyinen välitila ja sitä seuraavat sovittelut tulevat viemään, on epävarma kenenkään ennustaa. Mutta vuoden loppuun mennessä luultavasti taas ^{täysi} rauha on vallitsemassa.

Tokiossa 26 päivänä heinäkuuta 1929. |

G. J. Randell

puolelta jotenkin huono anteeksipyyntö, kun itse asiassa on hävitetty tai tahdottu hävittää kaikki Venäjän osuus rautatiehen. Kaikissa tapauksissa ei voi enää epäillä sitä, että Kiina nyt on valmis tinkimään paljonkin." -----

Paroni Shidehara on pari päivää sitten sekä Trojanowskille että Wangille hartaana toivomuksenaan lausunut, että Venäjä ja Kiina koettaisivat itse, kenenkään kolmannen sekaantumatta asiaan, järjestää diplomaattiset suhteensa uudelleen. Siihen päästökseen heidän tulisi hänen mielestään tehdä konkreettisia ehdotuksia toinen toiselleen. Hän sanoi myös, että jos tuollaiset ehdotukset luottamuksellisesti esitetään hänelle hän ehkä voi löytää sovintomahdollisuudet.

Onneksi tämä Mantshurien uusi episodi sattuu aikaan, jolloin Japanissa on kenraali Tanaka ja "positiivisen politiikan" sijaan Shidehara ja Hamaguchi ja samalla sellaisella maailman aikaan, jolloin rauhan halusta ja Kelloggistista kovin paljon puhutaan.

Miten pitkän ajan nykyinen välitila ja sitä seuraavat sovittelut tulevat viemään, on epävarma kenenkään ennustaa. Mutta vuoden loppuun mennessä luultavasti taas ^{täysi} rauha on vallitsemassa.

Tokiossa 26 päivänä heinäkuuta 1929.

G. J. Ramstedt

Kiinan ja Neuvosto-Venäjän välillä puhjenneesta riidasta kirjottaa The Japan Chronicle, Kobessa ilmestyvä englantilaisten toimittama päivälehti, t. k. 16 päivänä seuraavaa.

"Neuvosto-Venäjä itse näytti tien tunnustaan Kiinalle, että Kiinan hallituksella pitää olla omistusoikeus ja määräämisvalta kaikkien Kiinan alueella oleviin rautateihin. Mutta kun se huomasi, että Itä-Kiinan rautatien jättäminen Kiinalle ehkä merkitsisi sen, että Japanille koituisi siitä ylin valta ja suurin voitto, ja kun samalla aikaa Pariisissa Venäläis-Aasialaisen pankin johto esitti omistusvaatimuksiaan, Neuvostohallitus sittenkin piti kiinni omasta omistusoikeudestaan, selittäen, että rataa, joka oli rakehnettu Venäjän kansan rahoilla, ei voida luovuttaa kellekään käytettäväksi Venäjän etua vastaan. Tämä episodi oli monessa suhteessa epämiellyttävä. Lupaus ilmaisesta luovuttamisesta sisälsi vahvan annoksen idealismia, mikä tietysti oli muille valloille epämiellyttävä, kun kukaan ei voi hyväksyä idealismia kansakäymisissään kiinalaisten kanssa. Lupauksen peruuttaminen herätti siksi sekä mielihyvää että ilkkumista. Neuvosto-Venäjältä pilkataan voittoa sanoa, että se oli yhtä hankka katsomaan omia etujaan kuin mikä muu valta tahansa. Sitten Kiinan ja Venäjän välillä saatiin asiassa aikaan kompromissi. Kiinalaisten suhteet Horvatiin, valkoiseen kenraaliin, rautatien ylijohdajana eivät olleet Kiinalle edulliset eivätkä Neuvosto-Venäjälle. Yritys antaa nimellisesti osuus Kiinalle ja kuitenkin itseasiassa pidättää johto venäläisissä käsissä ei osoittautunut onnelliseksi ratkaisuksi. Tehtiin siksi uusi yritys järjestämällä asiat vakinaisemmalle kannalle sopimuksella toukokuun 31. päivästä. Tämä sopimus sisältää kyllä paljon muutakin kuin sopimuksen rautateistä ja sen hoitamisesta. Se sisältää m. m. Neuvostovallan puolelta tunnustuksen, että Ulko-Mongolia on edelleenkin olennainen osa Kiinaa. Tässä asiakirjassa Neuvostovalta ottaa vastatakseen kaikista osakkeista ja obligatioiden omistajien vaatimuksesta, rautatien veloista, j. n. e. mikäli ne koskivat aikaa ennen vallankumousta. Venäjä siinä sopimuksessa luopui kaikista omista saatavistaan boksarikapinan jälkilaskuina, luopui ekstraserritoriaalioikeudesta ja konsulien etuoikeuksista. Itse rautatien hoitamiseen nähden sovittiin siinä, että johtokunnan muodostaa kymmenen miestä, joista viisi on kiinalaista ja viisi venäläistä, että pääjohtaja on venäläinen ja kahdesta varajohtajasta toinen kiinalainen, toinen venäläinen ja että muutenkin kummankin puolen pitää olla yhtä vahvasti edustettu, joten radan hoidossa vallitsisi täydellinen tasa-arvoisuus venäläisten ja kiinalaisten välillä.

Ei voi kuitenkaan sanoa, että tämä sopimus käytännössä olisi tuonut sopua. Junat kyllä saatiin kulkemaan säännöllisesti ja se onkin pääasia rautatien hallitsemisessa. Mutta kumpikaan puoli ei aina katsonut tätä asiaa pääasiaksi. Vuonna 1926 syntyi riita junien antamisesta kiinalaisille sotajoukoille. Mukdenin hallitus luuli, että kieltämisen takana oli poliittisia laskelmia, kun se ei saanut junia sotajoukkojensa lähettämistä varten Kuosunlinia ja Kuomintangia vastaan. Silloin vallitsikin Neuvosto-Venäjän ja Kuomintangin välillä läheinen ystävyys. Venäläinen johtaja Ivanoff näytti, että jos kiinalaiset välittävät vähän rautatien ja yleissän eduista, niin venäläiset välittävät siitä vielä vähemmän, ja pysäytti kokonaan liikenteen. Mukdenin hallitus vastasi tähän vangitsemalla pääjohtajan. Protestien perästä hän kyllä sittemmin vapautettiin, mutta samalla hän erotettiin.

Kansalliskysymykset tietenkin useasti joutuvat tässä yhteisessä radan hoidossa etualalle. Venäjä pani ehdoksi, että valkoisia venäläisiä ei saa ottaa palvelukseen. Kiinalaiset puolestaan valittavat, että venäläiset kaikkialla vain harjoittavat punaista propagandaansa. Neuvostolaisten vaatimukseen, että kaikki ei-sovjettilaiset pitää erottaa, nämä vastasivat hankkimalla itselleen Kiinan kansalaisoikeudet ja pysyen siis viroissa kiinalaisina. Muutakin riidanaikheita ilmeni tämän tästä. Yhtenä oli sekin, että kiinalaisten vaatimusten mukaan toinen puoli rautatien kateisistä tuloista oli heti talletettava kiinalaisissa pankeissa.

Huippukohtaan tämä riitojen sarja kehittyi nyt kun kiinalaiset väkivoimalla anastavat kaiken johdon itselleen.

Tämä tulos on samalla tulos Kuomintangin muuttumisesta. Kuomintangin muuttuminen alkoi vuonna 1927, jolloin tehtiin pesäero kommunistien ja porvarillisten ainesten välillä ja jolloin jouduttuaan vastakkain kumpikin yritti verisesti tuhota toisensa. Tämä riita ratkaisttiin Kantonissa, jossa kommunistit kärsivät tappion tai suorastaan murhattiin. Kuomintang oli porvarillisten ainesten käsissä ja Venäjän hallitus julisti tätä puhdistettua Kuomintangia Englannin palkkakätyriksi. On luonnollista, että Venäjä vihaa Kuomintangia sillä puhdasoppisuuden vihalla, mikä aina käännyttyä niitä vastaan, jotka opissa tai menettelytavoissa jäävät puolitiheen ja itse asiassa ovat lähinnä. Venäjälle on arvatenkin vaikeampi tulla toimeen Kuomintangin kanssa kuin oli ennen Tshangtso-lin kanssa. Ja Kuomintang omasta puolestaan pelkää sovjettipropagandaa pahemmin kuin sitä osasi pelätä Tshaangtso-lin. Seurauksena kaikesta on kahden puolen hermostunut jännittyminen ja suhteitten kiristyminen epäluulojen ja syytösten alla. Kiinalaiset panivat toimeen kotitarkastuksen konsulivirastossa ja saatuaan sieltä todistuksia syytöksilleen kommunistein propagandassa rautatien asiain ja muitten käytännöllisten tointen hoitamisen varjossa he nyt äkkyllätyksellä ottivat itselleen kaikki radan johtolangat ja karkoittivat Neuvostovallan asettamat viranomaiset pois Kiinasta.

Peruuttamatta omia periaatteitaan ja julistuksiaan Neuvostovallan hallitus ei voi kieltää Kiinalta oikeutta hallita ja hoitaa tätä rautatietä, mikäli Kiina sen voi tehdä omin neuvoin, yapaana itsenäisenä valtiona. Eikä voi kieltää Kiinalta oikeutta tuomita neuvostolaisia agitaattoreja Kiinassa tehdyistä Kiinan lakeja loukaavista teoista. Kun Tshitsherin vakuutti, että Kantonin punaisen vallankaappauksen tukehduttajat olivat Englannin kullalla ostetut, hän sillä tahtoi nähtävästi muovalla periaatteelliset lupaukset siihen kuntoon, että Venäjä voisi, periaatteitaan julkisesti peruuttamatta, yhä edelleen vastustaa sitä, että Kiina saa Itä-Kiinan rautatien asiassa lopullisen päättämisvallan. Jos tämä oli hänen sanojensa takana, niin me olemme jo hyvinkin lähellä sellaista kantaa, joka vaatii Venäjän naapurivalttojen olemaan täydellisesti kommunistivaltoja, koska muussa tapauksessa Venäjä ei voi niitä kohdella tasa-arvosina ja ystävän suhteissa devina valtioina, ja Venäjälle syyttäminen naapurivallan toiminnan johtuneen Englannin kullalla vaikutuksesta sopii verukkeeksi minkä lupauksensa ja periaatteen rikkomisen varalle tahansa. Kiinalaiset tässä asiassa näyttävät vetoavam muitten valtojen myötätuntoon ja esittävät sen vuoksi valtaustoimintansa syyksi sen, että jokainen Sovjetin asettama mies on ollut aktiivinen kommunismin levittäjä Kiinan alueella. Venäläisten kannalta katsoen tällä syytöksellä on suuri merkityksensä, jos se todellakin voidaan todeksi näyttää, koska Sovjetin viranomaisten uskonnustukseen juuri kuuluu ajatus, että on valmistettava ensin vallankumous jotta kommunismi voisi astua uuden yhteiskunnan luojana esille ja koska Sovjetin valtion tehtävänä on suojel-

la vallankumousta ja kommunismia joka puolella maailmaa. Nuo karkoitettuja vastaan suunnatut syytökset siis lankeavat itse Neuvostovallan kannettavaksi ja todistavat vain, että miehet olivat Kiinassakin uskonnottomuudelle ja Neuvostovallan periaatteille uskolliset.

Tuskin on luultavaa tai edes ajateltavissa, että Neuvostovalta tarttuu aseisiin Kiinaa vastaan. Aseisiin tarttuminen ja Kiinaan hyökkääminen liian selvästi osoittaa maailmalle, että uusi Venäjä on yhtä hyökkäävä ja imperialistinen kuin oli vanha Venäjä. Toiseksi on epätietoisista, onko sillä valmiina riittävät armeijat ja onko mahdollista ryhtyä sotaisiin selkkailuihin nostamatta yleistä myrskyä maailmassa. Olisi vaikea tehtävä paraillekin propagandanharjoittajille koettaa keksiä täysin tajuttavat selitykset hyökkäyssodan tueksi, selitykset, sellaiset, että tämä kaikki olisi vain puolustusotaa englantilaisten imperialistien aloittamaa hyökkäyssotaa vastaan. Ja toiselta puolen muut vallat eivät katselisi sotaa Kiinaa vastaan suopein silmin. Jos Kiina voisi näyttää Venäjälle ja muulle maailmalle, että se voi yksinkin hoitaa tätä rautatietä tehokkaasti ja menestyksellisesti, niin millä syyllä silloin enää voisi mikään valtiomahti vastustaa Kiinaa, kun tämä ennen pitkää yrittäisi jollain toisella ayyllä ottaa haltuunsa muutkin Kiinan alueella olevat rautatiet?

Asia on senvuoksi järjestettävä sopimuksen avulla. On jo kerronnut, että Japani on Venäjälle tehostanut välttämättömyyttä pitää kauttakululiikennettä ensiluokkaisessa kunnossa kansainvälisen liikenteen takia. Mutta on hyvinkin uskottava, että tähän neuvon on sisältynyt annos sitä haettua tyytymättömyyttä, mikä tähtää siihen lopputulokseen, että on Kiinan ratojen hoidossa on Kiinalle ja kaikille valloillekin edullisinta, että on vastuuta jakamassa ulkolainen elementti ja juuri sellainen, jota ei voi syyttää propagandasta. Lyhyesti sanoen, suurvalat mielellään näkisivät, että Venäjä saisi "vasten kasvoja", mutta toiselta puolen tämä kasvoilleiskeminen ei saisi olla ennakkotapaus samallaisille iskuille muita valtoja vastaan, joilla myös on rautateitä ja muita oikeuksia Kiinassa. Kiinan halu näyttää eheytyksensä voimaa ja merkitystä ei tunnu lupaavan hyvää niillekään, jotka tällä kertaa ovat sivullisina riidassa.

Jos Venäjä lainkaan antautuu sotaisiin selkkauksiin Kiinassa, mikä on toistaiseksi hyvin epätodennäköistä, tämä jo sellaisena on riittävä syy Japanille lähettää sotajoukkoja Mantshuriaan ylläpitämään puolueettomuutta ja suojelemaan Japanin rautatietä siellä. Se seikka, että nyt on ulkoasiainministerinä Shidehara, ei estäne Japanin sotaministeriä menettelemästä omin päin, niinkuin tapahtui jo v. 1925.

Miten kääntynevätkään asiat, kiinalaiset ovat ulkopoliittisissä asioissa yleensä hyvin järkeilevä väkeä ja he voivat, ehäpä saatuaan Japanilta tai muulta taholta ystävällistä neuvoa ja kehotuksia, itse keksiä sopivan keinon aloittaa tinkimistä Venäjän kanssa. Mitään erikoisen uutua tai odottamatonta ei ollut tapahtunut siihen hetkeen asti, jolloin kiinalaiset ottivat haltuunsa rautatien, ja tilanne siis ei ole tinkimis- ja järjestämismahdollisuuksia vaille. Venäläiset voisivat käyttää tätä tilaisuutta hyväkseen kehittäkseen Amur-ratansa mahdollisuuksia ja järjestäkseen kauttakululiikennettä sitä pitkin, niin että Vladivostok saisi entistä suuremman osan ja tulisi yhtä suosituksi kuin se oli ennen vallankumousta. Tämä olisi Venäjälle edullinen tulos ja hyvä lohdutus. Kiinalle koko Itä-Kiinan rautatie ilman kauttakulkua ei ole kannattava, jonka vuoksi yhteistyö ja sovinto Venäjän kanssa on välttämätön.

Tokiassa, heinäkuun 19 p. 1929.

Ra

no 242

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C15.

ASIA:

Ministeri Raustedt'n raportti no 64.
Tokio.

30/8 1929.

SUOMEN LÄHETYSTÖ
FINLANDS BESICKNING

N:o 158.

Tokiossa 30 päivänä Heinäk. 1929.

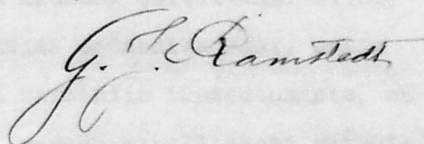
ULKOASIAINMINISTERIÖ		
No 7/321 he. 19 29		
16/9-29	2	LI
RYHMÄ	OSASTO	ASIA
5	E	1st

Herra Ministri,

Minulla on kunnia tämän ohessa lähettää
kuudeskymmenesneljäs raporttini, joka sisältää kirjoi-
tuksen

"Tilanne Mantshuriassa".

Ottakaa vastaan, Herra Ministe-
ri, suurimman kunnioituksen vakautus.

Herra H. J. Procope,

Suomen Ulkoasiainministeri,

ym.

ym.

ym.

Tilanne Mantshuriassa.

Mikäli sanomalehtitietojen nojalla täällä voi päätellä, toistuvat pitkin rajaa pienet hyökkäykset ja mielenosoitustarkoituksessa järjestetyt ammuskelemiset, joista kumpikin, Nanking ja Moskova, sitten syyttävät toinen toistaan. Kumpikin on maailman edessä rauhan ja Kellogg-paktin kannattaja ja vetoaa ihmiskuntaan syyttömyyttään vakuuttaen.

Siperian ja Mantshurian välisellä rajalla tapahtuneet kakhat ja salaretket vihollisalueelle eivät toistaiseksi ole johdaneet mihinkään vakaviin yhteenottoihin, mikä onkin luonnollista kun kiinalaiset varovaisuuden vuoksi ovat vetäneet vartiojoukkonsa 10 tai 15 kilometrin päähän rajalta ja vesirajana Amur ja Ussuri pitävät riitapuolet riittävästi kaukana toisistaan. Kiinalaiset alussa kovasti pelkäsivät Venäjää sodanalkajaksi, mutta kun Venäjän on mahdoton ajatellakaan Harbinin tunkeutumista, on Kiinan hallitus sitä rohkeampi kuin enemmän virallisesti vakuuttaa Venäjän rauhanrakkautta ja sovinnon halua.

Näin ollen on ymmärrettävää, että neuvottelut edistyvät hitaasti. Ilmeisesti ei niitä todenteolla vielä Kiinan puolelta käydäkään, vaikka ollaan käyvinään. Itä-Kiinan rautatie on nyt tosiasiassa kiinalaisten hallussa, vieraat kommunistijohtajat ja Neuvostovallan asettamat rautatievirakamiehet ovat joko karkoitettut tai, mikä vastaisissa neuvotteluissa voi olla edullistakin, pidätettyinä ja panttivankien veroisina. Kiinalaiset siis ovat "beati possidentes" ja antavat asian olla, ajan mennä. Jos kauttakulkuliikenne nyt ei mene Harbinin tietä, on kyllä tuloja vähemmän tästä riidanalaisesta rautatiestä, mutta ehkä vaan väliaikaisesti ja varmastikin suurelle Kiinalle pienenä asiana, pienenä siihen verraten, minkä merkitsee Venäjälle se tappio, joka kärsii Vladivostok Mantshurian viennin suuntautuessa yksinomaan Daireniin.

Tilanne Mantshuriassa.

Mikäli sanomalehtitietojen nojalla täällä voi päätellä, toistuvat pitkin rajaa pienet hyökkäykset ja mielenosoitustarkoituksessa järjestetyt ammuskelemiset, joista kumpikin, Nanking ja Moskova, sitten syyttävät toinen toistaan. Kumpikin on maailmaan edessä rauhan ja Kellogg-paktin kannattaja ja vetoaa ihmiskuntaan syyttömyyttään vakuuttaen.

Siperian ja Mantshurian välisellä rajalla tapahtuneet kakat ja salaretket vihollisalueelle eivät toistaiseksi ole johdaneet mihinkään vakaviin yhteenottoihin, mikä onkin luonnollista kun kiinalaiset varovaisuuden vuoksi ovat vetäneet vartiojoukonsa 10 tai 15 kilometrin päähän rajalta ja vesirajana Amur ja Ussuri pitävät riitapuolet riittävästi kaukana toisistaan. Kiinalaiset alussa kovasti pelkäsivät Venäjää sodanalkajaksi, mutta kun Venäjän on mahdoton ajatellakaan Harbiniin tunkeutumista, on Kiinan hallitus sitä rohkeampi kuin enemmän virallisesti vakuutetaan Venäjän rauhanrakkautta ja sovinnon halua.

Näin ollen on ymmärrettävää, että neuvottelut edistyvät hitaasti. Ilmeisesti ei niitä todenteolla vielä Kiinan puolelta käydäkään, vaikka ollaan käyvinään. Itä-Kiinan rautatie on nyt tosiasiassa kiinalaisten hallussa, vieraat kommunistijohtajat ja Neuvostovallan asettamat rautatievirkamiehet ovat joko karkoitettuihin tai, mikä vastaisissa neuvotteluissa voi olla edullistakin, pidätettyinä ja panttivankien veroisina. Kiinalaiset siis ovat "beati possidentes" ja antavat asian olla, ajan mennä. Jos kauttakulkulii-kenne nyt ei mene Harbinin tietä, on kyllä tuloja vähemmän tästä riidanalaisesta rautatiestä, mutta ehkä vaan väliaikaisesti ja varmastikin suurelle Kiinalle pienenä asiana, pienenä siihen verraten, minkä merkitsee Venäjälle se tappio, joka kärsii Vladivostok Mantshurian viennin suuntautuessa yksinomaan Daireniin.

Sillä välin on kysymys neuvotteluista Kiinalle muuttunut tärkeäksi sisäpoliittiseksi kysymykseksi. Tshang Sueliang, joka karkyi rautatietä siitä saatavissa olevien suurien tulejen vuoksi ja joka Mantshurian ylipäällikkö-ominaisuudessaan on riidan alottaja, tahtoisii nyt mahdollisimman pian saada radan päät auki ja on siksi myös halukas neuvotteluihin. Mutta Nankingin hallitus, kauempaan tulenvaarasta, teorettisoi Kiinan arvosta ja mielellään osottaa, Tshang Sueliangille niinkuin muillekin, että nyt on olemassa vahva keskushallitus, joka kykenee puolustamaan Kiinan arvoa ja etuja. Nankingin hallitus siksi määrää omat miehensä edustajiksi ja neuvottelijoiksi, samalla kun Mantshurian yliherra omien edustajiensa kautta tahtoo hänkin esittää ehtonsa. Venäläisten taholta on siis kaikki esitettävä kahteen kertaan, Mukdenin edustajille ja Nankingin. Aikoinaan tehtiin nyt kumoutunut sopimus Itä-Kiinan rautatiestä samoin kahteen kertaan, ensin Mukdenin ja vasta myöhemmin Pekingin kanssa. Nyt toistunee sama välttämättömyys, mutta tällä kertaa joutunee jo keskushallitus ensitilalle.

Mikäli japanilaiset asiantuntijat arvostelevat nykyistä tilannetta oikein, on Mukdenin ja Nankingin välillä käymässä kilpailu vallan ja rahan saannista. Mantshurian suojelemisen nimessä Nanking on saanut hyvän tilaisuuden sekaantua Tshang Sueliangin ja hänen puolueensa vaikutuspiiriin. Nankingin lähetit määräävät sotajoukkojen lähettämisestä, minne ja miten paljon, katsomatta Tshang'in rahallisiin menoihin asiassa. Jos jotain todella tapahtuisi ja sotaa käytäisiin, joutuisivat Tshangin joukot ammuttaviksi ja hävitettäviksi. Tshang Sueliangin valta-asema on monesta suunnasta uhattu ja varsin vaikea hoitaa. Rautatie ei anna tuloja ja kysymys saako hän ollenkaan koko rautatien on Nankingin taholta ratkaisematta. Jos hän säästelee varoja puolustusasioita järjestäessään, voi Nankingin hallitus lähettää hänelle avuksi hänelle aivan vihamielisiäkin ken-

raaleja ja sotajoukkoja. Tshang Sueliang oli, kauniisti kylläkin, luovuttanut kaikki ulkopoliittiset kysymykset Nankingin hallituksen hoidettaviksi, mutta tarkoitus oli säilyttää Mantshurian sotilaallinen ja sisäinen itsenäisyys. Paraikaa Nankingin taholta lähetetyt miehet pyrkivät sotilaallisissa ja sisäpoliittisissa kysymyksissä syrjäyttämään Mukdenin vallan ja tuottavat Mukdenin miehille ikävyyksiä ja rahahuolia. Kuta selvempi on, ettei sodasta totta tule, sitä rohkeammin ottein Nankingin hallitus yrittää syrjäyttää Mukdenin käskynhaltijan ja hänen pyrkimyksensä päästä sovintoon Nevosto-Venäjän kanssa.

Kukaan ei voi vielä ennustaa, kuinka pitkälle tämä Mukdenin ja Nankingin välinen arkaluontoinen kireys, joka koskee kysymystä määräämisvallasta Mantshuriassa, riidan aiheuttaneen rautatien omistamisesta ja myös kysymystä neuvottelujen käymisoikeudesta, mahdollisesti vielä voi kehittyä, mutta Japanissa se on herättänyt huolestumista ja toivotaan, että normaaliolot Kiinan ja Venäjän välille mahdollisimman pian palautuisivat ja että Mantshuriassa ei tapahtuisi suuria vallansiirtoja.

Viimeiset tiedot kertovat Nankingin hallituksen päättäneen lähettää omia sotajoukkojaan TshangSueliangin joukkojen vahvistukseksi uhatulle rajaseudulle. Tämä päätös merkitsee, niin arvellaan täällä, yritystä työntää Kiinan keskushallituksen nimesä kiila Mantshurian ja Siperian välille ja viittaa siihen, että Nanking haluaa ehkä omaksi tulolähteekseen saada Itä-Kiinan rautatien haltuunsa. Näitä tiedonantoja Nankingin hallituksen päätöksistä seuraa helposti ymmärrettävänä muuan tiedonanto Mukdenista, että Mantshurian johtomiehet, jotka Tshang Sueliangin käskystä olivat t. k. 17 p. kokoontuneet keskustelemaan riidasta ja Neuvostovallalle tarjottavista ehdoista, keskustelivatkin tärkeistä sisäpoliittisista kysymyksistä.

Kun nämä arkaluontoiset suhteet Nankingin ja Mukdenin välillä tekevät mahdottomaksi arvata, mikä Kiinan taholla on lopullinen kanta riitakysymyksessä Neuvostovallan kanssa, on vielä vaikeampi kysymys, milloin voidaan Venäjän kanssa sopia. Berlinissä olevien lähestystöjensä kautta hallitukset saavat tietoja toinen toisensa väitteistä ja vaatimuksista ja Tokiossa ovat Kiinan lähettiläs Wang ja Neuvostovallan ambassadööri Trojanovski uudelleen käyneet Japanin ulkoministerille, paroni Shideharalle, selittelemässä riita-asiaa. Kerrotaan paroni Shideharan kaikin voimin yrittävän "sillan rakentamista kuilun yli" ja antaneen omasta puolestaan ulkopuolella oleville tiedoksi, ettei tilanne ole käynyt huonommaksi.

Tokiossa, elokuun 30 p. 1929.

G. J. Campbell

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C15.

ASIA:

Ministeri Raustedt'n raportti

Tokio

23/9 1929.

SUOMEN LÄHETYSTÖ
FINLANDS BESKICKNING

Shanghaiissa, syyskuun 23 p. 1929.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
№ 8 / 321 vap. D. 10 29		
12/10 29	9	Liit.
KYHMA	Ulk. O.	ASIA
5	15	

Herra Ulkoasiainministeri,

Minulla on kunnia Kiinaan tekemältäni matkal-
ta tämän ohessa lähettää raportti:

"Poliittinen tilanne Kiinassa".

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, korkeimman

kunnioitukseni vakuutus.

G. J. Ranstedt

Suomen Ulkoasiainministeri,

Herra H j. P r o c o p é .

Politiittinen tilanne Kiinassa.

SUOMEN VALTIOTAITO		
1937	1	P. D.
	22	111
RYHMÄ	OSASTO	LOKKA

Pinnalta katsoen on Kiinassa nyt rauha vallitsemassa sisäisten sotien tauottua ja kenraali Tshiang Kaishekin johtaessa hallitusta, mutta kukaan ei kuitenkaan täällä usko, että tilanne olisi vakiintunut rauhalliseksi. Suuret alat maata ovat rosvojoukkojen käsissä, pitkin merenrantoja ilmestyy tuontuostakin merirosvoja ja itse hallitsevan puolueen keskuudessa on olemassa hallitsevaa ryhmää vastustavia virtauksia.

Kuomintang eli "kansallispuolue", joka yksin pitää valtaa yksinoikeutenaan, samalla tavalla kuin kommunistipuolue Neuvostoliitossa, ei ole niin eheä kuin venäläinen esikuvansa ja kuin virallisista vakuutuksista ja jäsenten lukumäärästä voisi olettaa. Hallitus tosin uusilla laeilla ja säännöksillä koettaa laajentaa hallituksen merkitystä aloille, joilla vanhastaan on vallinnut perhekomento ja perinäinen tapa, mutta uusien lakien julkaiseminen ja niitten noudattaminen ovat eri asioita Kiinassa jos muuallakin maailmassa. Kuomintangin ohjelma ja hallintojärjestelmä, Sun Yatsen vainajan kuuluisat kolme periaattia ja oppinsa viidestä hallintohaarasta ovat enemmän teorioita, tyhjiä sanoja, kuin käytännöllistä valtiotaitoa. Se on etukäteen valmistettu kaavake, jonka täyttäminen käytännössä tuotepävarmuutta ja sekaannusta. Kerrotaan sen syntyneen kolmen päivän kuluessa tilauksesta. Kun se on yritetty saada niin täydelliseksi kuin suinkin, se samalla on tullut monimutkaiseksi ja hitaaksi. Eksekutiivisen "yuen"-in eli neuvoston määräyksiä tulee lakiasäätävän neuvoston, legislative yuen'in, vahvistaa ja ilman tätä vahvistusta ne eivät ole laillisia. Kun hallituskoneiston viiden neuvoston jäsenistä vain joku osa on Nankingissa, on selvä että eksekutiivisen neuvoston puheenjohtajana kenraali Tshiang Kaishek on suorastaan pakotettu toimimaan omin luvuin eli, toisin sanoen, antamaan suoranaista

käskeyjä, joka menettelytapa puolestaan taas vaatii, että hänellä on käskettävinkin uskollisia ystäviä. Kuomintangin vanhojen johtajien kannalta katsoen Tshiang hoitaa hallitusta diktatorin tapaan ja on monessa asiassa julkea vallananastaja. On huomautettu, että kabinetin eli eksekutiivisen yuenin jäsenistä ulkoministeri tri C. T. Wang ei edes ole Kuomintangin jäsen, vaan on joutunut paikalleen Tshiangin kutsumana. Kabinetin puheenjohtajaa vastaan siksi kantavat vihaa useat vanhat kuomintangilaisjohtajat, sekä oikeistossa että vasemmistossa, ja Tshiangin valta pysyy pystyssä vain hänen oman työtarmonsa ja sotavoimien avulla.

Tshiang Kaishek on ohjelmakseen asettanut keskittämisen, hallitusvallan kokeamisen yhteiselle Kiinan keskushallitukselle. Tämä kyllä on Kuomintangin ohjelmanmukaista, mutta se joutuu ristiriitaan maakuntain edkoisetujen kanssa. Nankingin hallitus siis joutuu loukkaamaan paikallisia vallanpitäjiä ja, kuta pontevammin Tshiang yrittää Kiinan hyväksi, sitä enemmän hän herättää vastustajia itselleen.

Nykyistä Nankingin hallitusta nousevat vastustamaan kaikki ne, joilla on mielessä maakuntain mahdollisimman laaja itsehallinto, ja myöskin Kuomintangin sisäessä ne, joitten käsityksen mukaan Tshiang ei ole muuta kuin armeijaansa nojaava kenraali ja omia etujaan ajava vallananastaja. Näitten viimeksimainittujen tapana on jo puhua "Sung-dynastiasta", mikä puhetapa kuitenkin todistaa aivan liioiteltua pelkoa. Vallassa olevassa ryhmässä on epäilemättä tärkein mies Sung Fo, rahaministeri, joka on lanko pääministerille ja rautatieministerille. Mutta hallituksessa on myös Feng Jusiangin asettamia miehiä, kulkulaitosministeri ja sotaministeri. Tri Wang on Tshiang Kaishekin mies, mutta varaulkoministeri on Fengin. Suuri annos sitä tyytymättömyyttä, mikä on olemassa Tshiang Kaishekin hallitusta ja häntä itseään vas-

taan, on vietävä sen kiinalaisen käsityksen tilille, että hallitukseen pääseminen aina merkitsee käytännössä rikkauksien koostamista mahdollisimman laajassa mittakaavassa harjoitettua valan väärinkäyttämistä vanhaan mandariiniajan malliin. Niin täydelliseksi kun hallituskoneisto on suunniteltukin, ei ole siinä olemassa mitään valtiokonttorin eli "treasury'n" tapaista laitosta ja valtion tilien tarkastusta ei tunneta. Eihän Kiinalla ole tätä ennen koskaan ollut mitään valtion tulo- ja menoarviota-kaan, vaan on maksuja maksettu perästäpäin lainaamalla ja tulo-lähteitä pantaamalla. Nyt on kyllä Kuomintangin aikana ensikerta yritetty laatia valtiolle talousarviota, mutta kokemuksen puutteessa tulos on hyvin epätydyttävä ja todellinen rahaikäyttö jähä kabinetin sisäiseksi asiaksi. Kun Tshiang ostelee kenraaleja puolelleen avonaisesti ja salaa, ei todellisia menoja tietenkään voi julaista. Tässä asiassa kiinalaiset kenraalit epäilevät toinen toistaan ja vähemmin saanut on valmis siirtymään hallituksen vastustajaksi ensitilaisuuden sattuessa. Tshiangin asema näissä oloissa ei voi olla vakava ja pysyvä rauha Kiinassa kukaan ei voi taata.

Palatakseni puheeseen Tshiangista vallananastajana, on huomio, erään asiota tarkoin tuntevan amerikkalaisen sanomalehtimiehen minulle antamien tietojen mukaan, kiinnitetty myös siihen, että ulkoministeri Tri C. T. Wang aina ulkomaalaisille puhuu "presidentistä", vaikka Kiinassa ei ole presidenttiä ja Tshiang vain on eksekutiivisen yuenin puheenjohtaja, siis tavallaan pääministeri. Wang on tällä tietämättään pahentanut Tshiangin asemaa kiinalaisten ja erittäinkin kuomintangilaisten kesken.

Mikäli Japanin pääkonsuli Nankingissa kertoi, on tyytymättömyys Nankingin hallitukseen hyvin laajalle levinnyt ja sen pääpaikkoja on Shanghai ja myös Kwangtungin maakunta. Shanghaiissa on

olemassa jonkinlainen salaliittolaisten pääkortteeri. Syyskuun 21 p. saapui Nankingiin kolmelta eri taholta avunpyyntö "vanhoillisia" armeijoja vastaan. Näitten tietojen mukaan Kwangsin maakunnan hallituksen johtaja, kenraali Ju Tsopei, yhdessä kenraali Tshang Fakwein kanssa, Hankow'n lähettyviltä, ovat armeijoihin liikkeellä tunkeutuakseen Kwangtungiin. Amerikkalainen sanomalehtimies kertoi, että jo on yhtäaikaa viidellä eri taholla sotaliikkeitä huomattavissa Nankingin hallituksen kaatamiseksi. Nankingin kaupungista on kenraali Fang Tso'n johdolla 6:s divisioona t. k. 21 saanut käskyn siirtyä Yangtse-jokea ylös pitämään silmällä kenraali Fang Tshenwu'n armeijaa. Shensin maakunnasta on samoin pahaa ennustavia tietoja. On yleisenä puheena, että Feng Jusiang, Yen ja Tshang Sueljang olisivat tehneet jonkinlaisen sopimuksen keskenään ja tulevat esittämään vaatimuksia uuden hallituksen muodostamisesta.

Sisäisen sodan uhka on siis taas olemassa. Jos Tshiang Kaishek tällä kertaa häntä vastaan nousseista kenraaleista suoriutuu yhtä menestyksellisesti kuin ennen, on Kiina aimo askelin päässyt eheytymistään kohti. Mutta jos näyttää, myöhempien ja tarkempien tietojen mukaan, siltä, että vastustajilla on suuremmat joukot ja riittävästi rahaa, tulevat monet Tshiangin alaisistakin kenraaleista sopivan hetken tullessa laskemaan omia mahdollisuuksiaan ja silloin voi käydä niinkin, että - ehkä jo kuukauden tai parin päästä - Tshiang Kaishek ystävineen on Shanghaissa ulkomaalaisten kortteerissa ekstraterritorialiteettiä nauttivana pakolaisena. Mikäli äsken mainitsemani sanomalehtimies arveli, on tämä mahdollisuus yhtä luultava kuin vallassa pysyminenkin. Joka tapauksessa panee lähin tulevaisuus Kiinan yhdistämisspyrkimykset, sellaiset, joita Tshiang Kaishek on joko Kuomintangin luvalla tai sen luvatta ajanut, kovalle koetukselle. Tshiang Kaishekin ylpeät sanat, ettei tänä vuonna tulisi sotia, näyttävät pettävän.

270

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C15.

ASIA:

Ministeri Ramstedtin raportti no 66.

Tobias

18/10 1929.

SUOMEN LÄHETYSTÖ
FINLANDS BESKICKNING

Tokiossa, lokakuun 18 p. 1929.

N: 178

9 321 lae. 29
4/11-29
5 015

Herra Ministeri,

Minulla on kunnia tämän ohessa lähettää
kuudeskymmeneskuudes raporttini, joka käsittää
kirjoituksen

"Kiinassa levotonta".

Vastaan ottakaa, Herra Ministeri, korkeim-
man kunnioitukseni vakuutukset.

G. J. Procopé

Herra Hj. J. PROCOPE,
Suomen Ulkoasiainministeri.

9/321 he. D. 13 29

4/11-29

3

LME

Kiinassa levotonta.

Shanghaista lähetetyssä raportissani keitin selostaa syitä siihen tyytymättömyyteen, joka on ilmennyt eri tahollia kenraali Tshiang Kaishekia ja hänen johtamaansa hallitusta vastaan. Pääasiallisena tyytymättömyyden johtajana esiintyi silloin kenraali Tshang Pakuei. Mutta kun Tshiang Kaishekin onnistui saada muutamia tämän miehen tärkeimpiä apureita viime tingassa ostetuksi ja tyydytetyksi, se vaara, josta oli puhetta viime raportissa, meni sillä kertaa ohi. Tokioon palattuani Kiinan ministeri Wang Jungpao, hänen luonaan käydessäni, sanoi Nankingin hallituksen kyllä olleen uhatunkin, mutta rauhan taas palautuneen, jonka vuoksi asema silloin, s. o. sillä viikolla, oli Nankingin hallitukselle hyvin edullinen.

Tokion Kiinan ministeri kysyi minulta, tiedätkö Neuvostovallan ja Kiinan välisten riitakysymysten selvitysyrytyksistä mitään uutta. Itse asiassa ei Kiinan hallitus näy ollenkaan pitävän kiirettä tässä asiassa. Tämä kävi ilmi m. m. Nankingissa, missä se ulkoministeriön mies, joka minusta ja pääkonsuli Wähämäestä piti huolta, Puolan edustajalle minun kuullen sanoi, että "se joka voittaa aikaa, tulee voittajaksi tässä riidassa". Ei ole siksi lainkaan outoa, ettei edes Kiinan ministeri Tokiossa tunne asiasta juuri mitään.

Sanomalehdet Japanissa eivät pitkiin aikoihin taas ole niinä täynnään erilaisia sähkösanomia kiinalaisista kenraaleista ja heidän matkoistaan, joukoistaan, rahoistaan, y. m., kuin näinä päivinä. Kenraali Feng Juhsiangin ystäväpiiristä 22 eri kenraalia julkaisi ~~sen~~ Kiinan vallankumouksen vuosipäivänä, lokakuun 10:nä, jolloin Tshiang Kaishek Nankingissa piti suurta ohjelma- ja kehotuspuhettaan, varsin ankaran arvostelun Tshiang Kaishekista ja Nankingin hallituksesta, julistaen Tshiangia diktatoriksi ja kansan sortajaksi. Kohta senjälkeen jo rupeesi kuulumaan huhja sotaliikkeistä

nykyisen hallituksen kaatamiseksi. Päähenkilönä on tässä liik-
keessä tällä kertaa kenraali Feng Juhsiang. Sille, joka ei tar-
koin tunne Kiinan karttaa eikä erilaisten kenraalien välisiä
suhteita, kaikki nuo tiedot, esim. "kenraali Yang on tavannut
kenraali Hanin" tai "kenraali Hanfu on saanut Nankingistä 200
tuhatta dollaria" tai "kenraali Liu on saapunut Honanin ja Hupeh'n
rajalle", "kenraali Sun on joukkoineen marssimassa Honaniin",
"kenraali Tangista ei ole tietoa vielä", j. n. e. - kaikki tuol-
laiset sähkösanomat eivät voi paljonkaan selvitystä antaa ylei-
sestä tilanteesta. Näyttää siltä, että Feng Juhsiangin puolelta
on pantu liikkeelle suuret joukot, sanotaan yli 200.000 miestä,
tarkoituksessa kukistaa nykyinen Kiinan hallitus ja pystyttää
uusi hallitus Fengin hyväksi. Tshiang Kaishekin alainen armeija
sanotaan olevan jonkun verran pienempi. Miten tilanne tulee
kehittymään edelleen, on kysymys, johon paraatkaan Kiinan tun-
tijat Japanissa eivät voi vastata. Suuri merkitys annetaan
kenraali Yen Hsi-shanille, Shansin maakunnan "mallikuvernöörille",
jonka kannasta ei ole täyttä selvyyttä. Asettumalla Nankingin
puolelle hän voinee estää suurempia sotia syntymästä.

Tokiassa, lokakuun 18 p., 1929.